

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Leto XI. — Štev. 3

Ljubljana, sredi, 4. januarja 1950

Izhaja vsak dan razen ob petkih

Mesečna naročnina din 45.—

Cena din 2.—

VELENJSKI RUDARJI izpolnjujejo svoje naloge

Minulo leto je tudi kolektiv velenjskih rudarjev obogatilo z novimi izkušnjami. 26. decembra so izpolnili svoj letni plan in nekaj ur zatem tudi plan za prva tri leta. V doseganju operativnega plana za december pa so bili med najboljšimi.

Take uspehe so dosegli v vztrajni borbi proti težavam, ki so jih povzročili predvsem informbirojevski saboterji. Velenjski rudarji so na vse saboteže odgovorili z okrepljeno borbo. Mesečne plane so redno dosegali in presežili polletni plan za 19,6%. Sredi leta pa so nastale nove težave. Storitnost je pričela padati tako, da je bil juljski mesečni plan dosežen samo 93,4 odstotno. Ves kolektiv s partijsko in sindikalno organizacijo na čelu je pričel iskati vzroke tega padeča storitnosti. Krivda je bila na tistih rudarjih, ki so se vedno navezali na svojo krpo zemlje. Zaradi tega, ker so na teh krpah zemlje delali ves prosti čas, so na delo v rudnik prihajali utrujeni in posledica tega je bila razumljiva — storitnost je padla in plan ni bil dosežen. Ti rudarji so razen tega napravili tudi precej neupravičenih izostankov, nekateri pa so tudi izkoriščali socialno zavarovanje. Na rudniku so se javljali kot bolni doma pa so delali na svoji krpi zemlje.

S partijsko in sindikalno organizacijo na čelu je pričel kolektiv z ostro borbo proti tem neupravičenim izostankom in nezavednim delavcem. Na množičnih sestankih so bili razkriti tisti, ki so izkoriščali socialno zavarovanje, kolektiv na je ostro grajal tudi vse izostankarje. S prepričevanjem in z drugimi ukrepi je padlo število izostankov od približno 25% na podplansko število. Da bi nadoknadil zamujeno, je delovni kolektiv začel sprejemati osebne in skupinske obveznosti. Samo osebne obveznosti, sprejete na enem sestanku, so znašale 2200 ton. Pri izvrševanju obveznosti je dosegla najboljšo uspehe industrijska žola,

ki jih je izpolnila 153 odstotno, slede ji krojaška delavnica s 120%, mehanična delavnica s 139%, čevljarstva s 118% in elektrodavnica s 104%. Zaradi take borbe proti izostankom je bil oktobrski plan dosežen, novembrski pa presežen s 13,81%.

Velenjski rudarji se ne borijo samo v proizvodnji. Pred kolektivom so velike naloge v pripravljalnih delih za razširitev jame. Pri graditvi novega jaska dosega rudarji pomembne uspehe. čeprav

storitev in presega normo do 29%. Naši rudarji pogledajo jasek za 28 do 50 metrov mesečno, kar je pomemben uspeh pri gradnjah novih jaskov. Vsi rudarji, ki delajo tu, so udarniki. Med skupino, ki pogleda novi jasek, in brigado, ki odpira vpadnik iz stare jame proti novemu jasku, je stalno tekovanje. Obe brigadi dosega pomembne uspehe.

Kolektiv ekupno z vodstvom rešuje uspešno tudi vprašanje strokovnih kadrov. Organiziranih je več tečajev, v ka-

Brigada, ki pogleda novi jasek pri rudniku lignita Velenje

mažarski saboterji niso poslali poglobljevalnega stroja. Tudi na tem delu je plan presežen. Novi jasek je poglobljen že za 350 metrov. Rudarji so v odgovor informbirojevskim saboterjem povečali

terih vzgajajo strokovnjaki po svojem rednem delu nove moči za naše rudarstvo.

Stanko Canlek, sekretar industrijskega komiteja KPS.

Nad 100.000 ha rodovitne zemlje bodo pridobili v Bosni in Hercegovini z melioracijami in namakanjem

V Hercegovini je mnogo zaprtih krških polj. V deževni dobi se polja spreminijo v jezera, ker se voda odteka samo po ozkih ponikovalnicah. Ko pa nastopi suša, zemlja zelo primanjkuje vode. Hercegovina ima mnogo sonca, zato bi zemlja rodila zelo dobro, če bi bilo dovolj vode ob pravem času. Namen velikih melioracijskih del, ki so se začela na nekaterih poljih že leta 1944, brž ko je bila Hercegovina osvobodjena, je bil predvsem, da uredijo vodno gospodarstvo na krških poljih.

Pozneje pa je petletni plan še posebej določil velika dela za ureditev namakalnega omrežja in melioracijo hercegovinskih polj, da bi pridelovali več industrijskih rastlin in povrtnine. V ta namen so prišle v poštev predvsem večje površine Mostarskega polja (barja), melioracijsko področje Tihajine-Mlade-Trebizata in Trebinjskega polja.

Dolej so najbolj napredovala melioracijska dela na Mostarskem polju. Naloga je bila, da pridobijo 3200 ha rodovitne zemlje, kjer je poprej rasla samo močvirna trava. Zda pa že obdelujejo 3000 ha zemlje in pridelujejo riž, bombaž in kikiriki. Izkopali so osuševalni prekop, tako da se presežna voda odteka v Neretvo. Osušiti je treba le še 200 ha zemlje. To delo bodo končali leto. Lani so pridelovali bombaž na površini več sto hektarjev. Primerno kolobarjenje bo omogočalo, da bodo mogli

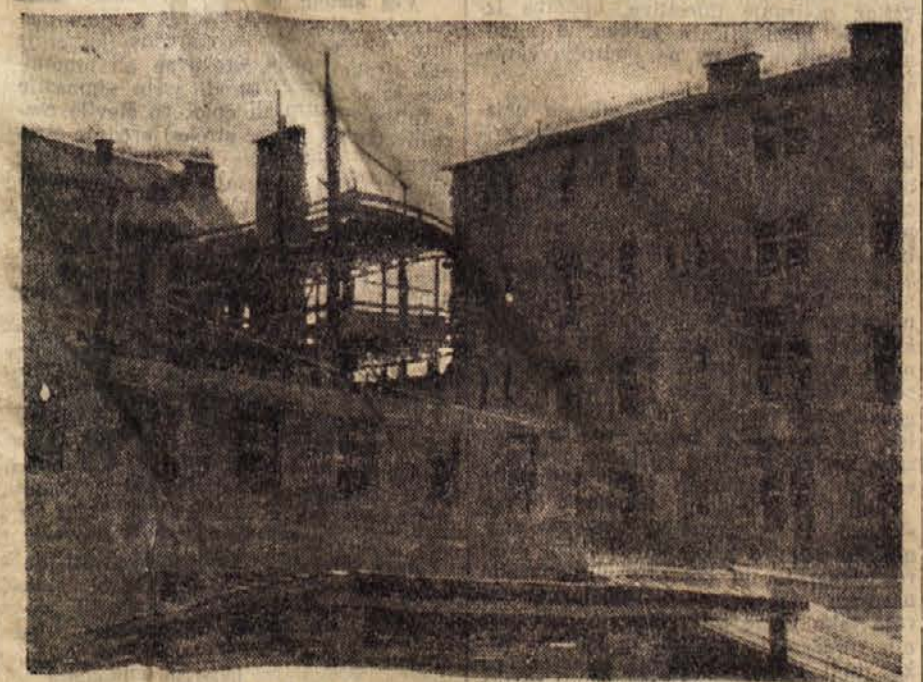
bombaž vsako leto pridelovati na površini tisoč hektarjev.

Mnogo zemlje pa so pridobili tudi že na drugih hercegovinskih poljih. Tako eo na Imotskem polju osušili 6500 ha zemlje in jo začeli že predlanski obdelovati. Letos bodo že pogledali strugo reke Mlade, tako da bo voda z Imotskega polja neovirano odtekala v Neretvo. Ko bodo še uredili hudournike, se bo površina rodovitne zemlje povečala na 8600 ha. Letos in prihodnje leto bodo zgradili nasipe in vse omrežje prekopov s črpalnimi postajami, nakar se bo začela intenzivna obdelava polja.

Pri Mostaru bodo pridobili še okrog 8000 ha zemlje na Bišće-polju in Bielemlu. Na teh poljih bodo pridelovali povrtnino tudi za največja industrijska eradišča v Bosni. Zda znaša vrednost pridelkov na hektarju zemlje Bišća polja 5417 din, po končani melioraciji pa bo dosegla 27.785 dinarjev.

Na Trebinjskem polju kopljejo namakalne prekope. Ob koncu leta bo mogoče že namakati 350 ha zemlje, prihodnje leto pa bodo končana vsa dela. — Razen večjih polj bodo v Hercegovini meliorirali tudi številna manjša polja, ki imajo po 10 do 55 ha površine. V poštev pride najmanj 55 takšnih polj.

V Bosni pa bodo pridobili največ zemlje z melioracijskimi deli na Posavju. V ta namen bodo zgradili vzdolž Save 96 km dolg obrambni nasip.

Novi stanovanjski blok v Mariboru

IZDELALI SO DESET GENERATORJEV

Zagrebska tovarna »Rade Končar« je zdaj že tako velika, da je četrt zase. Njen kolektiv se je zlasti prerasil, ker je začel izdelovati generatorje za naše elektrarne, izdelke, kakršnega more dati le industrija na zelo visoki tehnični stopnji. Tovarna pa izdeluje tudi transformatorje, razne elektrotehnične naprave za več industrijskih strok, med njimi tudi velike elektromotorje z zmogljivostjo 600 kilovatov, kar pomeni toliko kakor delo 10.000 ljudi.

Kolektiv »Rade Končar« je v preteklem letu izvojeval zelo velike delovne zmage v primeri z izrednimi težavami, ki so jih povzročale informbirojevske države. Imeli so le še tri mesece časa za velike naloge, materiala jim pa je še vedno primanjkovalo. Ko so končno pošiljke prispale, je bilo treba v zelo kratkem času opraviti zelo veliko delo. Do konca leta so moral izdelati devet generatorjev. Strokovnjaki pa so se zavezali, da bodo končali celo deset generatorjev. Silno se je razmahnilo tekovanje. Oktobra so posamezniki presegali dnevne norme od 200 do 400 odstotkov. Največji uspeh pa je dosegel Stanko Radošević, ki je izpolnil dnevno normo za 625 odstotkov. Mnogo so prispevali tudi racionalizatorji. Ing. Bego se je zavezal, da bo do 29. novembra končal konstrukcijo poskusne postaje za transformatorje. Zda postaja že dela. Na splošno je kolektiv izpolnil vse obveznosti ter tako pripomogel, da so mogle začeti obratovati številne elektrarne in da je industrija neovirano izpolnjevala planske naloge.

Veliko gojišče ostrig v Stonskem zalivu

Po osvoboditvi se je razvil v Stonskem zalivu veliko gojišče ostrig. Ribiška postaja v Malem Stonu je daleč investiral velike vate za graditev objektov za znanstveno delo. Obnovili pa so tudi staro gojišče ostrig, ki je bilo med vojno opustošeno. Odkrili so najprimernejše načine za gojitev stonskih ostrig, ki slovijo kot najboljše na svetu po svojem okusu. Gojišče še razširjujejo. Že v tej sezoni (do aprila) bodo dali na trg nad 400.000 ostrig, prihodnje leto pa nad dva milijona. V malostonskem zalivu so izredno ugodni pogoji za gojitev ostrig. Tudi v številnih zalivskih in prelivih vzdolž vse naše obale je mogoče z največjim uspehom gojiti užitne školjke, predvsem ostrige in dagnje. Zato se bo mogla pri nas razviti ta posebna panoga v okviru ribištva in bo imela velik gospodarski pomen.

IZ DANASNJE ŠTEVILKE:

Velenjski rudarji izpolnjujejo svoje naloge
Milovan Djilas: Problem šolstva v boju za socializem v naši deželi
Pot slovenskega znanstvenika, ki uživa svetovni sloves
V Srednji medicinski šoli v Ljubljani se je lani usposobilo 46 medicinskih sester
Novoletna poslanica CK KP Kitajske — Fizikultura

ODLIKOVANJA Prezidija Ljudske skupščine FLRJ znanstvenim in kulturnim delavcem

Prezidij Ljudske skupščine Federativne republike Jugoslavije je odlikoval za zasluge, storjene našim narodom na znanstvenem in kulturnometniškem področju:

SLOVENIJA

Znanost: Z redom zaslug za narod I. stopnje so bili odlikovani: 1. Kidrič dr. Franc, 2. Plečnik Josip, arhitekt, 3. Plečnik dr. Josip, 4. Nahtigal dr. Rajko. — Z redom dela I. stopnje: 1. Vidmar dr. ing. Milan, 2. Ramovš dr. Franc, 3. Melik dr. Anton, 4. Goljvešček dr. Milovan, 5. Samac dr. Maja, 6. Peterlin dr. Anton, 7. Lunaček dr. Pavel, 8. Lavrič dr. Božidar, 9. Lobe ing. Feliks. — Z redom zaslug za narod II. stopnje: 1. Horvat ing. Alojzij, — Z redom dela II. stopnje: 1. Vojška Danilo, 2. Pirc ing. Alfonz, 3. Rekar ing. Ciril, 4. Zumer ing. Matija, 5. Keršič dr. ing. Viktor, 6. Brečelj dr. Bogdan, 7. Rant dr. Jože, 8. Tavčar dr. Igor, 9. Kanoni dr. Janez, 10. Novak dr. Franjo, 11. Rakovec dr. Ivan, 12. Zwitter dr. Franc. — Z redom dela III. stopnje: 1. Kušej dr. Gorazd, 2. Milčinski dr. Janez, 3. Jakša dr. Jožef, 4. Valentičič dr. Milica, 5. Zupančič dr. Andrej, 6. Stucin ing. Dušan, 7. Derganc dr. Franc.

Književnost: Z redom za zasluge za narod I. stopnje: 1. Kraigher dr. Alojz, 2. Pavšič Vladimir-Bor. — Z redom dela I. stopnje: 1. Bevč Fr., 2. Kranjec Miško, 3. Kuhar Lovro, 4. Klopčič Mile. — Z redom za zasluge za narod II. stopnje: 1. Golja Pavel, 2. Ribičič Josip. — Z redom dela II. stopnje: 1. Ingolič Anton, 2. Kosmač Ciril, 3. Magajna Bogomir, 4. Sovre Ant. 5. Koblar France, 6. Selškar Tone, 7. Lili Noyy. — Z redom dela III. stopnje: 1. Glazer Janko, 2. Puc Mira, 3. Potrč Janez, 4. Levec Peter, 5. Minatič Ivan, 6. Grabeljšek Karel.

Upodabljaljoča umetnost: — Z redom dela I. stopnje: 1. Koe Gojmir, 2. Jakac Božidar, 3. Kalin Boris, 4. Pavlovč Franc. — Z redom za zasluge za narod II. stopnje: 1. Zajec Ivan, 2. Tratnik Franc, 3. Vipotnik Janez, 4. Gaspari Maksim. — Z redom dela II. stopnje: 1. Pengov Slavko, 2. Skubic Mirko, 3. Mihelič Fr., 4. Mihevc Dore, 5. Kalin Zdenko, 6. Putrih Karel, 7. Glanc Aladin, 8. Hudoklin Radoje, 9. Uznik Rudolf. — Z redom dela III. stopnje: 1. Stupica Gabrijel, 2. Misič Marjan, 3. Pengov Boži-

dar, 4. Kos Tine, 5. Sedej Maksim, 6. Didek Zoran, 7. Kogovšek Lojze.

Glasba: Z redom dela I. stopnje: L. M. Škerjanc. — Z redom dela II. stopnje: 1. Kozina Marjan, 2. Cipci Jakov, 3. Vodusek dr. Valens, 4. Lipovšek Marj. — Z redom za zasluge za narod II. stopnje: 1. Rančigaj Pavel. — Z redom dela III. stopnje: 1. Dermelj Albert, 2. Gobec Radovan, 3. Kuhar Janez, 4. Perko Kristl, 5. Vasilij Mirk. — Z redom za zasluge za narod II. stopnje: 1. Pahor Karel, 2. Arnič Blaž, 3. Jeraj Karel.

Kinematografija: — Z redom dela II. stopnje: 1. Stiglic Fran, 2. Omota Rudi, 3. Druškovič Drago. — Z redom dela III. stopnje: 1. Mehle Jože, 2. Kosmač Franc, 3. Marinček Ivan, 4. Povh Dušan. — S kolajno dela: 1. Kokovec Milan, 2. Hrabar Andrej, 3. Tončič Ludvik, 4. Zalar Jože, 5. Cerar France, 6. Badjura Metod, 7. Kumar Milan, 8. Bogataj Julij.

Radiofuzija: Z redom dela II. stopnje: 1. Onič Franc, 2. Jojec ing. Stane. — Z redom dela III. stopnje: 1. Milčinski Franc, 2. Adamič Bojan, 3. Krek Uroš, 4. Oevirk Vasja. — S kolajno dela: 1. Zorko Zvone, 2. Sojer Anton, 3. Prohinar Natalija, 4. Matelič Silvo, 5. Avgust Stanko.

Dalje so odlikovani še: z redom dela II. stopnje Šest Osip in z redom dela III. stopnje Bravničar Gizela in Remškar Tatjana.

SRBIJA

Z redom dela I. stopnje: Živanović Milivoj. — Z redom dela II. stopnje: Dedin Milan, Lavrenčić Jozo, Tanhofer Tomislav, Sever Sava, Ajvaz Milan, Starčič Veljko. — Z redom dela III. stopnje: Črnobori Marija, Stupica Mira, Gazdič Čedomir, Potočnjak Anton, Janc Živka, Tomović Momčila, Šerba Milenko, Mikulič Nevenka, Dričič Božidar. — Z medaljo dela: Lukič Dragutin, Kovačević Boro, Elezović Anton, Banko Aleksander, Štajcer Stjepan, Popović Milutin.

HRVATSKA

Z redom dela I. stopnje: Dimitrijevič Milan, Križaj Josip.

MAKEDONIJA

Z redom dela: Mitrovska Zina. (Tanjug)

SLOVESNA PODELITEV ODLIKOVANJ Prezidija Ljudske skupščine FLRJ Jugoslavije najboljšim slovenskim mladinskim brigadam

Ljubljana, 3. jun.

Danes dopoldne je bila v Domu sindikatov v Ljubljani slovesna podelitev odlikovanj najboljšim slovenskim mladinskim brigadam in najboljšim mladincev-graditeljem. Poleg mladincev-odlikovancev in predstavnikov posameznih mladinskih organizacij so prisostvovali slovesnosti predsednik Prezidija Ljudske skupščine LR Slovenije Josip Vidmar, minister za gozdarstvo vlade LRS Jaka Avšič, član CK KPS Albert Jakopič, major Lojze Erbežnik, član GO ZSS Mavrič Bore in član GO AFZ Slovenije Goličnik Just.

Uvodne besede je spregovoril sekretar CK LMS Janez Hočevar, ki je poudaril, da pomeni podelitev odlikovanj najboljšim brigadam in mladincev hkrati priznanje vsej slovenski mladini za njene uspehe v graditvi socializma. Lansko leto je sodelovalo na zveznih mladinskih akcijah 67 slovenskih mladinskih brigad z 11.459 mladinci. Od tega števila so 3 brigade dobile osemkrat naziv udarne, 6 brigad šestkrat, 6 štirikrat, 13 trikrat, mnogo pa po dvakrat in enkrat ali pa so bile pohvaljene. Na lokalnih akcijah v LR Sloveniji je delalo 41 brigad s 4997 mladinci, ki so napravili 950.000 delovnih ur v vrednosti 12.000.000 din. V mladinskih brigadah je bilo proglašanih 600 udarnikov, 900 mladincev in mladink pa je bilo pohvaljenih. Veliko število mladine je sodelovalo tudi v frontnih brigadah.

V krajšem nagovoru je nato pozdravil odlikovance in jim čestital predsednik Prezidija Ljudske skupščine LRS Josip Vidmar. Pozval je mladince, da pokažejo v letošnjem letu isto delovno nunaštvo in iste uspehe, kakor so to pokazali lani. Predsednik Vidmar je nato izročil odlikovanja Prezidija Ljudske skupščine FLRJ komandantom ali zastopnikom odlikovanih brigad ter posameznim graditeljem.

Z redom bratstva in enotnosti I. stopnje so bile odlikovane I. goriška, I. sežanska in Tržaška brigada »Branko Babič«, z redom dela I. stopnje ljubljanska, I. trebanjska in mariborska oblastna brigada. Z redom zaslug za narod II. stopnje je bila odlikovana IV. goriška brigada, z redom bratstva in enotnosti II. stopnje pa II. ljubljanska brigada. Z redom dela II. stopnje so bile odlikovane murskosoboška brigada, II. primorska, I. murskosoboška, I. ljubljanska študentska in VI. primorska brigada.

Z Medaljo zaslug za narod so bili odlikovani najboljši brigadirji: Kofčica Zdravko iz Ajdovščine, Kolar Anton iz Krškega, Imenšek iz Kočevja, Zgonc Rajko iz Grosuplja, Beltram Franc iz Bukovice in Bratevž Stane iz St. Vida (Istra). Z redom dela III. stopnje so bili odlikovani Smagor Božena iz Trbovelj, Čaus Boris iz Kroke, Segeta Vinko iz Soštanja, Sitar Peter iz Ljubljane in Klun Anica iz Krškega. Z Medaljo dela pa je bilo odlikovanih 8 brigadirjev, in sicer Spanter Anton iz Rače, Predan Drago iz Vitrenove, Bon Niko, komandant IV. goriške, Erbež Rudolf iz Loke pri Trboveljah, Kresnič Jože iz Gradovca, Bera Meta iz Ljubljane, Sevnčkar Ivan iz Celja in Macarol Franc iz Maribora.

V imenu odlikovancev se je zahvalil organizacijski sekretar komiteja LM na avtomobilski cesti Sitar Peter, ki je obljubil, da bo mladina tudi v letošnjem letu izpolnila vse naloge, ki jih bosta pred njo postavila Partija in tovariš Tito. Po končani slovesnosti je Prezidij Ljudske skupščine LR Slovenije pridelil odlikovancem zakusko.

ZAHVALA PREDSEDNIKA VLADE LRS MIHE MARINKA ZA NOVOLETNE ČESTITKE

Prejel sem novoletne čestitke od mnogih delovnih kolektivov, v katerih izražajo ponosno samozavest nad izpolnitvijo plana, pripravljenost za nadaljnjo borbo, zaupanje Partiji in Titovemu vodstvu, kakor tudi od mnogih upravnooblastvenih, kulturnoprosvetnih in gospodarskih ustanov ter posameznikov. Ker ne utegnem drugič, se s tem vsem globoko zahvaljujem in prav tako želim vsem delovnim kolektivom po tovarnah, rudnikih, podjetjih in združenih mnogo uspehov in napredka v nastopajočem novem letu, v prepričanju, da bomo ob tej politični enotnosti, ustvarjalnem poletu in enodušnem zaupanju tovarišu Titu in političnemu državnemu vodstvu, ob zaupanju, ki se je v težkih okoliščinah v minulem letu nadalje utrđilo, v bodoče še uspešneje premagovali vse težave v zmagoviti graditvi naše socialistične bodočnosti.

Predsednik vlade LRS Miha Marinko

Pot slovenskega znanstvenika ki uživa svetovni sloves

Na čelu seznama nagrajenih znanstvenih in kulturnih delavcev, ki jih je nagradila zvezna vlada, beremo ime znanstvenika dr. Maksa Samca, voditelja kemičnega inštituta na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti.

Obrnili smo se na znanstvenika, da nam odgovori na nekaj vprašanj, ki zanimajo tudi našo široko javnost v zvezi z znanstvenim delom.

Kako ste nastopili pot slovenskega znanstvenika?

»Rodil sem se kot sin zdravnika v Kamniku. V hiši je bila lekarna. Zato sem imel priliko, da sem se že kot deček začel zanimati za lekarniško kemijo. Posebej bi pa rad naglasil, da je imela velik vpliv na usmeritev moje življenjske poti pomoč znanega kemičnega zbiralca etarin in umetnin Sadnikarja. Sadnikar je bil človek vsestranske izobrazbe ter širokega obzora. Zavzel se je zame in mi omogočil, da sem si pridobil precej znanja iz kemije in fizike ter mi je vceplil ljubezen do znanosti. Pomagal mi je, da sem se naučil sestavljati mnogo pripomočkov, tako da sem eksperimentalno že v deski dobi, še preden sem se s fiziko in kemijo seznanil v šoli.

Tako sem se pozneje z ljubeznijo in zanimanjem na Dunaju vpisal za študij fizike, kemije in naravoslovnih ved. Najbolj pa me je zanimala kemija. Bil sem marljiv in spreten — ne da bi se hvalil — in moji učitelji so opazili, da sem dober dijak. Zato so me vzeli kot svojega pomočnika pri znanstvenih delih, še preden sem končal študije.

Znanstveno delo me je trajno zanimalo in želel sem doseči svoj cilj. Toda kot večina slovenskih študentov sem bil brez sredstev. Zato sem skušal dobiti namestitve na srednji šoli, tako da bi ob prostem času delal na kakšnem univerzitetnem inštitutu. Leta 1905 sem dobil službo kot suplent, toda kmalu sem se moral umakniti nekemu Nemcu. To je bil zame hud gmotni udarec. Vendar pa se mi je potem posrečilo na priporočilo svojih učiteljev dobiti asistentno mesto na dunajskem meteorološkem zavodu. Tam sem napravil delo o prozornosti atmosfere. V zvezi s tem sem se udeleževal poletov z balonom. (Takoj vam bo jasno, zakaj to omenjam.) O izledkih sem večkrat poročal v dunajski akademiji znanosti.

Pri enem poletu z balonom, ko sem dosegel zelo visoko višino, je balon zanesel nad Alpe, kjer sem zelo težko pristal. Nisem pa mogel tega sporočiti na Dunaj. Toda zaradi tega poleta je dunajska javnost postala pozorna na aeronavta.

Ta vaš polet je torej zbudil mnogo več zanimanja kakor vaše mnogo pomembnejše znanstveno delo o prozornosti atmosfere?

Znanstvenik se je namemnil in nadaljeval:

»Saj veste, kako je... Čez nekaj dni potem sem bil na Dunaju že znan. (To je bilo okrog leta 1908, za letnico pa ne jamčim.) Ljudje so se začeli zanimati, kdo je ta človek, pa so mi omogočili nadaljnjo znanstveno pot. Prejel sem državno stipendijo. Potem sem dobil stipendijo na Dunaju. Pozneje sem dobil profesorsko mesto na dunajski realki, tako da sem imel zagotovljeno skromno eksistenco.

Delal sem v biološkem poskusnem zavodu akademije znanosti in na zavodu za koloidno kemijo. Sedaj tega zavoda je bil prof. Pauli in smer njegovega raziskovanja je bila temelj za moje nadaljnje delo. Posvečal sem se raznim vprašanjem fiziološke kemije, dalje kemije beljakovin, potem pa sem se posvetil zlasti škrobu.

Kot učitelj nešteti naših mladih kemikov poveste, prosim, nekaj značilnosti iz svojega boja za kemični inštitut ljubljanske univerze.

»Leta 1919 sem prišel v Ljubljano kot redni profesor za kemijo. Delo brez inštituta seveda ni bilo mogoče. Zato pa sem poprijel tam, kjer je bilo eplah mo-

goče začeti. Uredili smo prostore za laboratorije v kleti realka. Na eni strani sem bil za to deležen velikega priznanja, na drugi strani pa hudih očitkov. Govorili so, da sem se zaril v provizorij in tako odložil graditev poslopja za inštitut. Na to moram odgovoriti. Brez adaptacije kleti bi ne imeli kemične šole in ne zdaj številnih kemikov, ki delajo po vsej državi. Zelo mnogo se jih je izšlo v Ljubljani in povečini z najboljšimi uspe-

hom. Tudi zaradi novega poslopja je bilo mnogo zabavljanja. Težave so nastale zaradi tega, ker so si po prvotnem načrtu zamislili zgraditi velik blok na prostoru starega poslopja in ozki parceli med Askerčevo ulico ter rimskim zidom. Na majhni širini bi naj etala štiri krila. Potreba po poslopju kemičnega inštituta je bila največja, zato so ga začeli najprej graditi. Posledica je bila, da je bilo epoletka poslopje precej ozko. Medtem so spremenili prvotni načrt bloka, tako da bi zgradili le tri krila. S tem je bilo več prostora tudi za poslopje inštituta, ki so ga potem razširili. Zaradi tega pa se je delo zavleklo. Ko je bil določen kredit za gradbena dela pred vojno, pa ni bilo mogoče zidati, sem ga nameraval uporabiti za instalacijo in opreme inštituta. Rektor je odklonil predlog. Zato inštituta ni bilo mogoče opremiti...

Ali morete, prosim, kolikor mogoče poljudno opredeliti pomen svojega raziskovanja rastlinskih koloidov in škroba?

»Ko sem začel znanstveno delo na področju organske kemije, so bile metode klasične organske kemije, ki je doživela z E. Fischerjem svoj vrhunec, precej izrpane. Čutil sem, da bo treba poiskati novih metod, ki bi dale izpodbudo in omogočile poglobiti se v organske probleme po drugih poteh. Tedaj sem mislil na učinek izžarjevanja energije in elektrike. Stik s prof. Paulijem me je pa prepričal, da je razen teh fizikalnih činiteljev za ponašanje kompliciranih molekul odločilnega pomena tudi navzočnost posebnih atomov ali atomskih skupin. Preiskave s tega vidika so mi potem omogočile ugotoviti pomen fosforja in dušika v škrobu ter izdelati podlago za opredelbo konstitucije škroba.

Način tega dela in izledki so zbudili največje zanimanje v mednarodni znanosti, od takrat, ko sem prvič predaval na nekem kongresu, sem stalno prejel celo vrsto povabil za predavanja in diskusije v glavnih znanstvenih središčih po vsej Evropi, vabili pa so me tudi v Ameriko, na Japonsko itd.

Opisite, prosim, nekoliko svoja prizadevanja, da odkrijete način pridobivanja koka iz domačih premožev!

»Ko sem prišel z Dunaja v Jugoslavijo, sem sprevidel, da zelo malo vemo o naših naravnih zakladih. Glede na to, kje mi je bilo mogoče eksperimentiranje, sem se posvetil premožju. Najprej sem na-

pravil katastrski pregled glavnih lastnosti iz vidika bitumenov, ki jih vrste premoža vsebujejo, in glede na pridobivanje tekočih goriv, in sicer tako po metodi Bergiusa za hidriranje in po metodi tiljanja (švelovanje po srbohrvaško, destilacija, razgrzevanje pri nekoliko nižji temperaturi). Tukaj sem napravil temeljno opazovanje, da se mnogi polkoki pri čiščenju od mineralnih snovi ponašajo bistveno drugače kakor netiljanji premoži. To opazovanje je bilo osnova za izdelavo recepta za pridobivanje metalurškega koka iz domačih premožev. Postopek je bil izdelan leta 1936, v začetku leta 1937 sem ga predložil pristojni ustanovi, leta 1938 pa je bil publiciran v glavnih obširih.

Pri poskusih oplemenitve naših premožev je sodeloval med drugimi tudi Božo Popovič, moj učenec. Po njegovem odhodu iz Ljubljane eva vsak zase študirala problem domačega koka. Popovič se je posvetil zlasti poskusom v industrijskem obsegu. Po osvoboditvi eva se združila z delom pri tem problemu, ki je zdaj uspešno rešen.

Kaj pomeni rešitev tega vprašanja?

»V zadnjih letih je čedalje večje vpraševanje po metalurškem koku. Poprej so koka dajale le države, ki so imele za njegovo pridobivanje primeren premož. Odkar se je povečala potrošnja, so nekatere države — omeniti je treba zlasti Češkoslovaško in Poljsko — začele pridobivati koka tudi iz neprimernih premožev in pogosto so pošiljale škandaloznega, zlasti svojim prijateljem Jugoslovonom. Vprašanje pridobivanja koka iz rjavega premoža ali manj vrednih premožev doslej ni bilo znanstveno obdelano v drugih državah. Zato je bilo pri nas rešeno prvič. Zdej se za njegovo rešitev zanimajo že v mnogih državah. V eksperimentih smo dali odgovor na vprašanje, kaj je bistveno za koksiranje. Koka že pridobivamo po naši metodi, tako da nam ga ne bo treba več uvažati.

Dr. Pavle Savić, profesor beogradske univerze

Raziskovanje fizike, geofizike, astrofizike, astronomije in kemije je pokazalo, da je ves materialni svet sestavljen iz atomov. Iz njih se ustvarja atomska energija, ki je edini izvor svetlobne energije. Ta atomska energija je bila predmet neštivilnih znanstvenih raziskovanj v poslednjih petnajstih letih. Najslavnejši fiziki so se bavili s problemi atomske energije. S tem problemom se je bavil tudi naš znanstvenik Pavle Savić, profesor beogradske univerze.

Kot petindvajsetletni asistent beogradske univerze je pred petnajstimi leti pričel delati v inštitutu za radij v Parizu kot sodelavec slavne znanstvenice Irene Juliot Curie, ki je nadaljevala delo svojih slavnih staršev. V tistem, napornem znanstvenem delu so mu minevala leta; neprestani eksperimenti, številna merjenja, številke, so izpolnjevala njegova leta v Parizu. In končno je uspel. Ime bivšega asistenta beogradske univerze, sodelavca inštituta, je postalo slavno. V poročilu francoske akademije znanosti je med drugimi znanstvenimi deli objavljeno tudi skupno delo Irene Juliot Curie in Pavla Savića.

Več desetletij so največji fiziki sveta poiskovali razbiti atomsko jedro urana. Poizkusi italijanskih, francoskih in nemških fizikov so pokazali, da se atomovo jedro da razbiti. A vse njihove analize so se le približale končnemu uspehu. Šele v poročilu francoske akademije znanosti je bilo 1938. leta objavljeno, da je Ireni Juliot Curie in njenemu sodelavcu Pavlu Saviću uspelo eksperiment izvesti do kraja. Z njim eta dokazala, da se dá razbiti jedro atoma urana na jedra drugih lažjih elementov. Eksperiment je pokazal, da se ob razbijanju atomskega jedra urana na njegove sestavne dele razvija ogromna količina energije — to je atomska energija.

Pred zborom združnikov v Ljubljani

Delegat iz KOZ Vič je tudi Zvone Smerkolj

Za zbor združnikov, ki bo v soboto in nedeljo, so kmetijske obdelovalne zadruge izbrale svoje delegate. V Ljubljani mestu so od vseh 16 KOZ, kolikor jih je sedaj, izbrali za ta zbor 35 najboljših združnikov za delegate, med katerimi je tudi pet združnikov.

Iz kmetijske obdelovalne zadruge Vič pri Ljubljani so izbrali tri delegate. Med njimi je tudi tajnik KOZ Vič, tov. Zvone Smerkolj. Prav nič čudnega ni, da so izbrali združniki njega. Ne samo, da je bil med prvimi na Viču, ki je kot kmečki sin navduševal druge za ustanovitev KOZ, marveč tudi dones dela z vsemi silami za razširitev in učeršitev zadruge. Sam pravi, da je treba imeti vsaj še nekaj časa železno voljo, da bo tudi viška KOZ — seveda na podlagi pravilne organizacije in razdelitve dela, pravilnega planiranja — postala pravi socialistični obrat, od katerega bodo imeli člani zadruge in vsa skupnost korist. Neposredno korist pa bo imelo mesto Ljubljana, katerega bo viška KOZ že v letošnji pomladi zalagala z zgodnjo zelenjavo in ranim krompirjem. Rvanov Zvone, kakor mu pravijo po domače, ima precejšnje zasluge za doseganje uspehe zadruge.

Člani kmetijskih obdelovalnih združ na letnem dopustu

V Dubrovniku je bila na dopustu skupina nad sto kmetov-članov kmetijskih obdelovalnih združ iz okolice Sombora in Subotice. Kot marljivi združniki so dobili letni dopust na stroške obdelovalnih združ. Dopustniki so stanovali v hotelu »Imperial«, enem najlepših turističnih poslopj. Pod vodstvom strokovnih vodilcev so si kmetje-združniki ogledali vse kulturne in zgodovinske znamenitosti mesta ter obiskali znane turistične in izletniške kraje v okolici Dubrovnika.

Vedno in povsod pomaga z navedi in kaže pot drugim, čeprav je v zadruzi. Razen določenih poršev za zgodnje pomladanske pridelke so na njegovo iniciativa pričeli postavljati tople grede.

Zvone rad pove, kako je viška zadruge »prišla« do traktorja. »Se takrat,« pripoveduje, »ko smo iz Brežic pripeljali kup traktorju podobnega železa, mnogi združniki niso verjeli v uspeh. Skoraj posmehovali so se poizkusom in so raje orali s konji. Jaz in še nekateri združniki pa smo bili neprestano za pelami mehaniko, ki je popravil traktor. Potem pa? Polovico jesenske setve smo opravili s traktorjem, 20 ha travnikov pa smo spremenili v njive. In še simeško praho smo z našim traktorjem, kolikor se je dalo, opravili. No, da smo pa lahko pričeli orati s traktorjem, smo morali prejšnjih 400 majhnih parcel, kolikor jih je bilo ob ustanovitvi, združiti. In tako imamo danes že 250 večjih skupnih parcel.

Tovariš Smerkolj je bil tudi prvi pobornik za to, da se dvigne živinoreja v zadruzi. Predlagal je gradnjo silosa za krmo in ga je tudi pomagal graditi. Razen tega silosa, ki ima prostora za 94 m³ krme, imajo v planu za leto 1950 še tri silosne jame. Na sedmi seji upravnega odbora KOZ Vič je predlagal tov. Smerkolj tudi zgraditev modernega kokošnjaka za preko 300 kokoši. Tudi to bodo v letošnjem letu uresničili, saj imajo pripravljen že material in kredite.

Delegat za zbor združnikov tovariš Smerkolj pa svojo prizadevanje kaže venomer tudi v svoji spretnosti. Predvsem njegova zasluga je, da je KOZ Vič že sedaj sklenila pogodbo s posameznimi odkupniki podjetji za odkup pridelkov. Razen pisarniškega dela v KOZ, ki ga opravlja kot tajnik obdelovalne zadruge, pa je tudi najboljši organizator dela v zadruzi. S 1. januarjem dalje bo v viški zadruzi vse delo normirano, kar je bila pravi do sedaj ena največjih pomanjkljivosti.

Tov. Smerkolj pa ni samo dober organizator, temveč se neprestano pogloblja tudi v strokovno literaturo. Za to ima sicer že precej podlage, ker je napravil kmetijsko šolo na Grmu, vendar najde tudi danes, kljub precejšnemu delu v KOZ in kot poslovođa v splošni kmetijski zadruzi, še toliko časa, da proučuje strokovno literaturo.

Viški združniki bodo lahko dosegli še veliko uspeha, saj imajo za to vse potrebne pogoje. Predvsem pa bodo morali vložiti več truda v pravo socialistično organizacijo dela in še bolj poglobiti demokratičnost v zadruzi.

Tudi traktorist Martin Kump bo prišel na zbor združnikov

Na zbor združnikov bo šlo iz radgonskega okraja okrog 40 delegatov, med katerimi je tudi 24-letni združnik, traktorist Martin Kump iz kmetijske obdelovalne zadruge Apače. Njegovo delo je mnogo koristilo razvoju združništva v Apaski kotlini.

Leta 1946 je prišel kot kolonist v Kramarovec v Prekmurju. Ker pa tu niso imeli zadruge, za katero se je narduševal, je odšel v Apače, kjer je bil med ustanovitelji sedanje obdelovalne zadruge »Evarda Kardelja«. Kmalu je postal brigadir poljedelske brigade. Po dovršenem traktorsem tečaju v Mariboru in v Laškem se je vrnil med najboljše traktoriste v Apaski kotlini. Čeprav mlad in novinec v traktorskem delu je izvedel polno in jesensko oranje ter prak brez defekta, s čimer je največ pripomogel, da je bila setev pravočasno izvršena. Ko je dokončal delo v domači zadruzi, je šel pomagat tudi drugim.

V NOV je odšel že leta 1942 kot 16-letni fant in je član KP. Zaradi doseglih uspehov v socialističnem sektorju kmetijstva je bil odlikovan z medaljo za zasluge za narod. I. K.

Z dobrimi proizvodnimi plani stopamo v novo leto

V okraju Murska Sobota se pripravljajo združniki na bodoče naloge z vso resnostjo, kar se odraža na konferencah in zaključnih združnih sestankih.

»Kakor si boš postal, tako boš spal,« pravi ljudski pregovor! Tega se zavedajo po večini vse mlade zadruge in ekonomije murskosoboškega okraja, ko stoji pred zaključnimi obračuni in bilancaми prvega poslovnega leta. Bilance niso povsod enake in prikazujejo kaj različno sliko. Mnogo boljši finančni položaj izkazujejo one zadruge, ki so pravilno pristopile k delu že v začetku leta. Te zadruge so si utrdile organizacijske oblike, kar se danes pozna tudi pri sami gospodarski moči odkupov odnosno obvezne oddaje državi. To velja predvsem za zadruge Plesnik Nastje, Tesanovič, delno Pačonič in pa zadruge ekonomije v Domajnjih in Krasečih. Poglejmo v kakšnem stanju je bila najboljša zadruge Plesnik Nastje v začetku poslovnega leta: V zatohlih hlevih je mukalo nekaj repov živali, svinje skoraj nobene, zemlja zapuščená in negnojna. Z dobro organizacijo dela pa se je do konca leta temeljito izboljšala situacija. Oddali so razen drugih pridelkov 15 vagonov krompirja, v hlevih rede nad 100 galg goveje živine in večje število svinj. Razen dela v proizvodnji pa niso pozabili kapitalne gradnje. Danes pa goveja živina skoncentrirana v novih modernih hlevih in je preskrbljena s tečno silažo iz treh velikih silosov, ki so jih ob hlevih zgradili združniki. Kljub kapitalni gradnji in pa ostalim težavam, ki jih je bilo v tej zadruzi veliko, računajo storilni dan na 120 din. Danes ni bojznj med Kramarovski združniki, kakšen bo jutrišnji dan...

Stanje pa je dobro tudi v nekaterih novih zdruških, ki so kljub raznim pomanjkljivostim in napakam zavele pravilno stališče pri organizaciji dela, kar se je odražalo v sami proizvodnji. Nepopoljna pa je situacija v onih zdruških in ekonomijah, kjer so se vrinili v upravne odbore špekulantsko nastrojeni ljudje, ki so prikrojili združna pravila po svoje, v kolikor jim tega niso preprečevali okrajni forumi. To njihovo delo se je odražalo v zaviranju organizacijskih oblik dela kakor pomanjkljivi evidenci, malomarnem odnosu do sestankov, nepravilni ocenitvi učinka dela itd. Mirno lahko rečemo, da te zadruge še danes ne predstavljajo pravih oblik združništva na vaseh. Ne sme se pa reči, da v teh zdruških ni združnikov, ki pravilno gledajo na združno življenje, na sam razvoj zadruge. Le da stoji ti ljudje več ali manj na strani ter se ne poglobljajo v kontrolo upravnih organov. Tako stanje je bilo vzrok, da so nekatere zadruge skrenile s pravilne poti, kar se je odražalo v špekulantskem slovanju. Ne moremo se spriznati z dej-

stvom, da so dali v KOZ Krplivnik bone prvenstveno onim, ki so vložili večje ali manjše površine zemlje v zadruge, dočim so ostali združniki dobili le miloščino. Tudi to ni po združnih načelih, ako združnik Mikola v KOZ G. Petrovič redi na ohišnici dve kravi in nedovoljeno število svinj in da ima na svoji ohišnici blapca, katerega je nagovoril, naj ne vstopi v zadruge. To so navidez majhne špekulacije, a vendar govore, da bo treba na bližajočih se obnih zbiorih temeljito pregledati združne vrste in če je treba, tudi pomesti z gotovimi ljudmi.

Take in podobne napake in špekulacije se danes odkrivajo v poedinih zdruških in ekonomijah, ko združniki stoji pred zaključnimi obračuni. Vendar bi se motil, kdor bi dejal, da se zadruge v letošnjem letu niso okrepile. Ene bolj, druge manj, kakor so pa pristopali k delu upravni odbori.

V RASTLINSKO PROIZVODNJO VEČ MEHANIZIRANEGA DELA

Letošnja rastlinska proizvodnja ne kaže posebnih uspehov, vendar je dejstvo, da so na splošno pridelali združniki najmanj toliko kot privatna posestva. Tako so bili doseženi izredno lepi rezultati pri donosu krompirja, ki je dosegel ponekod nad 30 ton na ha, nadalje pri pšenici, koruzi, sončnicah, sladkorni in krmni pesi, kakor pri ostalih kulturah. Med ekonomijami sta se posebno dvignili Kraseč in Domajinci. Ako na splošno v rastlinski proizvodnji pregledamo proizvodne stroške posameznih kultur z ozirom na teren in kulture zemlje, dobimo kaj različne številke na ha površine gotove kulture. Kako pride do te-

ga? Odgovor je enostaven! Poedine zadruge, ki so pravilno razumele možnost intenzivnega gospodarstva, so skomisarale majhne razdrobljene parcele in začele s strojnim načinom dela. Kakšni so danes rezultati? Prednost mehaniziranega dela se je pokazala v sprostitvi delovne sile, ki so jo nadomestili stroji. Ker pa se je s strojnimi delom povenila proizvodnja, je jasno, zakaj pride danes pri isti proizvodnji gotovih kultur v zadrukah do različnih storilnih dnevo. V zadrukah, kjer so združniki ohranili stari način dela, se je na majhnih razdrobljenih parcelah izgubljala delovna sila, ki bi se lahko s pridom uporabila pri drugih delah. Mnogo pa je vplivalo na samo proizvodnjo obdelava zemlje in pa gnojenje, ki se je izvajalo kaj različno. Dočim so nekatere zadruge pravilno pristopile k gnojenju njiv, so nekateri združniki vzeli stvar po svoje. Tako je združnik Jablanovec iz Bakovec mislil, da je dovolj, ako zadružno njive pognoje ptički, dočim je na svojo ohišnico odpejal 17 kmečkih voz gnoja, seveda od zadruške živine. Kaj bodo rekli Bakovski združniki k temu, pa je drugo vprašanje. ?! Opaziti je pa bilo tudi primere špekulacij pri mlavci belih žit. Tako so si nekateri združniki prilastili razen določene količine še kakšno vrečo žita na račun združnih kokoši, ki jih v resnici ni. Seveda so za to krivi predvsem upravni odbori, ki niso aktivno posegali v take napake in špekulacije. Danes te zadruge nekako negotovo listajo po svojih papirjih in nevoščljivo gledajo na one združnike, ki niso imeli takega načina dela, zato pa danes dobivajo zasuženo plačilo v bonih in denarju. Najboljše rezultate mehanizacije prikazujejo Doma-

jinski združniki. Zakaj? Imajo skupno 63 ha zemlje. Na tej zemlji dele samo 8 ljudi. Ako izračunamo povprečje na eno osebo, dobimo nekaj manj kot 8 ha. Nekatere KOZ pa tarnajo, da jim primanjkuje delovne sile, čeprav pride na enega združnika le 2-4 ha površine. Oko bi šle vse KOZ po poti Domajnskih združnikov, bi še lahko sprostiti lepo število ljudi iz združ. Nekateri združniki pravijo, da ni strojev, češ da jim industrija premalo daje. Revizijske komisije, ki se ob tem času mude pri združnikih, pa pravijo, da so stroji, vendar ti stroji niso pravilno izkoriščeni in izrabljeni. Zakaj pa to? Tu je reč tako, da imajo poedinii združniki še vedno težnjo, da stroje ne bodo dajali sosedu. Treba bo rešiti vprašanje pravilne razporeditve, pa ne bomo imeli v novem letu pomanjkanja strojev. Ako hočemo govoriti o povečanju hektarskih donosov v novem letu, bo nujno treba odpraviti vse te napake, ki danes še močno zavirajo razvoj gospodarstva v zdrukah.

STANJE ŽIVINE ŠE VEDNO NI ZADOVOLJIVO

Kljub nekaterim uspehom posameznih združ in ekonomij prikazuje zaključno stanje v živinoreji pomanjkljivo sliko. Ako pogledamo stvari do dna, lahko sklepamo, da se one zadruge, ki imajo premajhno število živine, niso v dovoljni meri trudile, da bi med letom dvignile število živali. Ob sami ustanovitvi združ so bili primeri, ko so poedinii posestniki ob vstopu prodali živali. Posledica je bila, da so take zadruge potem štete ob ustanovitvi je nekaj repov živine z par prašiči. Zadruge z do-

(Nadaljevanje na četrti strani)

V Srednji medicinski šoli v Ljubljani se je lani usposobilo 46 medicinskih sester

V šolah za medicinske sestre se usposablja srednji medicinski kader, ki ima veliko vlogo pri dvigu zdravstva in zdravstvene kulture našega ljudstva. Medicinske sestre so se po osvoboditvi seznanile z glavnimi principi moderne preventivne medicine in ogromno koristile pri preprečevanju bolezni na terenu, kakor tudi kot pomočnice zdravnikov na posameznih klinikah. V Sloveniji imamo trenutno dve šoli za medicinske sestre, v Ljubljani in Mariboru, kar pa je glede na veliko potrebo po tem kadru premalo.

V šoli za medicinske sestre v Ljubljani se je od osvoboditve usposobilo že 78 medicinskih sester, pred dnevi pa se jim je pridružil še 46 novih. Poleg civilnih gojenk se v šoli usposablja tudi pripadnice Jugoslovanske armade. Skupaj je sedaj v šoli okrog 500 gojenk iz raznih krajev Slovenije, največ iz podeželja.

Gojenke šole za medicinske sestre v Ljubljani imajo v internatu vso oskrbo. Vodstvo šole je preskrbelo vse možnosti, da bi se čim bolj strokovno in praktično usposobile. Večina strokovnih predavanj imajo v internatu, praktične vežbe pa po oddelkih kliničnih bolnic in po preventivnih ustanovah. Velikega pomena za strokovni dvig gojenk so seminarji, ki jih vodijo zdravniki. Tu se gojenke seznanjajo s pravilnim dajanjem injekcij, odvzemanjem krvi itd. Njihovo učenje temelji na znanstvenih metodah preventivne medicine. Po končanem triletnem študiju morajo biti namreč medicinske sestre sposobne, da vodijo zdravstvene postaje na terenu.

upravljaajo otroške in protituberkulozne dispanzere, vodijo oddelke po klinikah, pomagajo z raznimi nasveti materi pri negi otrok itd. Poleg strokovnih predmetov imajo tudi predmete splošne izobrazbe, podobno gimnazij-skemu učnemu načrtu.

V veliko pomoč gojenkam je mladinska organizacija na šoli, ki ima redne sestanke. Na njih pretresajo delo gojenk in odpravljajo nepravilnosti. V okviru mladinske organizacije se je razvilo tudi kulturno-prosvetno življenje. Gojenke so ustanovile dramski in recitatorski krožek, pevski zbor, folklorno skupino, krožek ljudske tehnike, izdajajo svoj stenočas ter so imele že več uspešnih prireditev. Enkrat tedensko imajo študij aktualnih političnih problemov.

Gojenke srednje medicinske šole v Ljubljani so imele letos tudi lepe uspehe pri prostovoljnem delu. Napravile so okrog 4000 prostovoljnih delovnih ur na Psati, pri gradnji šole za babice in na drugih gradbiščih. Med najboljšimi gojenkami je Jelka Gartner, ki se je udeležila tudi mladinske akcije pri gradnji avtomobilske ceste.

Med počitnicami so gojenke delale v počitniških kolonijah kot sanitetni referenti in se tako praktično usposabljale. Nekatere med njimi so ostale tudi dva meseca na raznih akcijah in so bile zato tudi nagrajene od ministrstva za ljudsko zdravstvo s knjigami. Za uspehe pri dviganju srednjih medicinskih kadrov, je bila šola za medicinske sestre v Ljubljani letos nagrajena z 10.000 dinarji.

Jurišni brigadi „Slavko Rabuza“ in „Slavko Kramar“ V TOVARNI EMAJLIRANE POSODE V CELJU

Od 90 delovnih brigad, ki delajo v tovarni emajlirane posode v Celju, je 49 mladinskih. Prve mladinske brigade so bile na pobudo mladincev ustanovljene že leta 1947. In vsekoli dosejajo lepe uspehe.

CK Ljudske mladine Slovenije je mladinskim brigadam za njihovo požrtvo-

voljšo delavko Faniko Velenšek. Odgovorila je, da zato, ker vlada med brigadkami pravo tovarništvo ter zavest, da se velike uspehe lahko doseže le z naporom vse brigade. Vsako jutro se v odmoru pri malici sestanejo in pogovore, kako bi odpravili težave, na katere natele pri delu, in kako bi zboljšali delovni

USPEHI TT-DELAVCEV PRI IZVAJANJU NALOG V 1949. LETU

Pri izvajanju planskih nalog v TT gradbeni stroki je lani primanjkovalo določena količina materiala, kar je močno vplivalo na celoletni operativni plan, vendar izvršitve plana ni zavrla. Ko je sredi maja pomanjkanje drogov začelo ovirati razvoj TT-gradbenih del, se je skupina 16 štarejskih delavcev odločila in šla pomagat impregnaciji v Hočah, kjer je zaradi pomanjkanja delovne sile delo zastajalo. Pri tem delu so vztrajali 3 mesece, s čimer so omogočili realizacijo plana direkcije.

Lani je bilo težišče dela na starih objektih, ki predstavljajo okrog 50% letnega plana. Ti objekti so: gradnja nove telefonske linije Postojna—Koper, kablovske kanalizacije v Ljubljani, nove telefonske linije Ljubljana—Beograd, v delu Ljubljana—Mrzljaki na Kolpi, in gradnja visokofrekvenčnega voda v Ljubljani. Za prvi objekt je bila sprejeta obveznost, da bo dovršen junija v počastitev obnove zbornice ZSS, republiškega odbora PTT nameštencev. Rok je bil izredno kratek, ker pa je kolektiv računal na pomoč JA, je obveznost sprejel in častno izpolnil. Armada je uvedla tekmovalni način dela. Od civilnih delavcev so sodelovali delavci primorske delavske skupine s tovariši iz TT-centra Postojna, ki je vse delo vodil. Zaradi zavesti teh delavcev in vsojakov je uspelo nalogo pravočasno in odlično izvršiti.

Za dela na kablovske kanalizacije je bila odrejena najmlajša in najšibkejša delavska skupina, sestavljena iz Dolenjcev. Zaradi dobrega vodstva je skupina izvršila plansko nalogo pred rokom, čeprav so takšna dela opravljali privrkat. Trije delavci in šofer so bili pri tej gradnji proglaseni za udarnike.

Pri liniji Ljubljana—Beograd so sodelovali delavske skupine iz vseh treh oblasti, nadzorniki, mojstri, pregledniki in delavci iz TT eksploatacije in vojska. Za gradnjo te linije je bila sprejeta obveznost, da bo dovršena do 29. novembra. Za izvedbo te naloge so bili predvsem potrebni drogovi. Delavci v Hočah so jih pripravili, vendar so pričeli pri tekiati na terenu šele konec septembra. Ob vsakem vremenu so delali, delovni čas se ni več raztezal na 8 ur, ampak so delali, dokler se je videlo. Kljub težavam pri prehrani in s stanovanjem so delavci vztrajali in obveznost izpolnili 27. novembra. Ko je bila izpolnjena naloga, so pričeli izpolnjevati planske naloge pri VF-vodu.

To je samo del prizadevanja TT-delavcev pri izpolnjevanju planskih nalog. Povsod, kjer se jim razloži pomen njihovega dela, pristopajo zavestno k delu in sprejemajo obveznosti. Njihovo razpoloženje pa dostikrat moti slabo urejena preskrba. Niti uprava niti sindikat v tem pogledu še nista storila vsega, kar bi morala. Letos, ko bodo planske naloge še večje, bo treba to vprašanje vztrajneje reševati, da bodo zadoščene vsaj najosnovnejše potrebe. Prav tako bo treba rešiti tudi vprašanje idejopolitične vzgoje delavcev. Do sedaj se je vse vršilo kampanjsko, neurejeno. Da bodo planske naloge letos uspešno rešene, je treba, da jih delavci v celoti spoznajo, se nanje pripravijo in nato izvršijo.

Ing. R. T.

do pred kratkim menja, da je norma v tem oddelku previsoko postavljena, brigada pa je dokazala, da to ne drži. Vodja brigade Stanko Rojnik pravi, da se uspeh doseže le z dobro organiziranim in požrtvovalnim delom. »Kadar brigade tekmujejo, se tako zatopimo v delo, da pozabimo na vse drugo,« pravi Rojnik.

Pravili so mi, kako so delali, ko so pred koncem prvega polletja dobili težko pričakovani material. Takrat so v 14 dneh izpolnili 30% polletnega plana. Rojnik je z drugimi tovariši delal tudi po 32 ur nepretrgoma, da bi čimprej nadoknadili zamujeno.

V veliko pomoč mladini pri njihovi borbi za višjo produktivnost dela pa so dobri mojstri in predelavci Keblič, Šajna, Kokovič, Cerar in drugi, ki pomagajo brigadirjem z nasveti ter skrbijo za material in dobro kvaliteto izdelkov.

učinek. Vsi člani jurišne brigade »Slavka Rabuza«, dvakratna udarnica Fanika Velenšek, udarnica Ivanka Svet, udarnica Krista Stožir, Anton Benedičič, Antonija Kresnik, Elizabeta Hafner in Anica Kriker, se trudijo, da čimveč pripomorejo k uspehu svoje brigade.

V oblikovalnici pa dela druga mladinska jurišna brigada »Slavka Kramarja«. Dnevno presega normo za 12 do 22 odstotkov. Uspeh te brigade je še večji zaradi tega, ker so bili nekateri delavci

KAKSNO JE BILO KREDITNO POSLOVANJE?

V samem začetku ni prišlo povsod do pravočasnega izkoriščenja kreditov, kar je bilo vzrok, da se posamezne zadruge in ekonomije niso v dovoljni meri gospodarsko razvile. Šele v drugi polovici polletja je prišlo do izboljšanja dela, tako da danes kreditno poslovanje teče v redu. Vendar se še vedno opaža, da imajo do pravičnega izkoriščenja kreditov nekatere zadruge še vse premalo pažnje. Tako bo najbrž zapadel kredit za izvedbo novih nasadov v KOZ Kramarovi.

Kapitalna gradnja kaže letos kljub pomanjkljivostim in napakam lepe uspehe. Posledice hitrega planiranja so se pokazale v KOZ Bakovičih, kjer so zadrudniki začeli z gradnjo kokošnjaka, opustili so pa potrebo gradnje govejih hlevov. Težave pri gradnji so se večkrat pokazale tudi pri materialu, ki je od časa do časa zmanjkal. Najhitreje je pristopila h kapitalni gradnji Kramarova zadruge, ki je zgradila razen 3 silosov večje kapacitete, moderni goveji hlev za 60 glav živine Novogradnje so bile še v ekonomiji Lemerje, Domajinci, dočim pa so bile izvršene adaptacije skoraj v vseh zadrukah. Zadrudne ekonomije so izvršile adaptacije in novogradnje le manjšega stila.

Takšno stanje ugotavljajo kontrolni organi v zadrudnem sektorju ob zaključku leta. Planske naloge, ki stojijo pred

zadrugami in ekonomijami, so velike. Za izvedbo teh nalog bo treba utrditi predvsem upravne odbore, spremeniti način dela, ki se naj odraža v čim racionalnejšem izkoriščenju delovne sile in mehanizacije.

KAKSNE SO PERSPEKTIVE PROIZVODNIH PLANOV V LETU 1950

V rastlinski proizvodnji. — Povečani plan rastlinske proizvodnje nujno narekuje višje organizacijske oblike dela. Takoj bo treba pristopiti k komasaciji razdrobljenih parcel v večje komplekse, kjer bo možna mehanizacija obdelave. Izevsti biološko analizo zemlje in v zvezi s tem pristopiti k pravilni določitvi kolobarjenja. V ta namen bo treba uporabiti vse razpoložljive agrotehnične prijeme, ki so možni na našem terenu. Več pažnje bo treba posvetiti gnojenju, selekciji kultur in pa načinu obdelave zemlje. Mehanizacija in delovne norme bodo sprostile delovno silo in zmanjšale stroške proizvodnje. Posebno poglavje bo zavzela krmna baza, ki jo je treba dvigniti na maksimum pri planirani živinoreji, ki jo predvideva leto 1950. V zadrugah, kjer obstoje pogoji za vrtnarstvo, se bo isto razvilo, to velja posebno za zadruge ob murskem pasu. Takoj bo treba pristopiti k zboljšanju travnikov, ki dajejo nizke donose kisle krme. V ta namen zadruge že opravljajo zimsko globoko oranje travnikov, katere bo treba pognojiti. Na ta način bo prišlo do izboljšanja travne ruše, ki bo prinesla mnogo boljše rezultate v hektarskih donosih kakor tudi v kvaliteti sene.

Redili bomo več kvalitete živine s posebnim poudarkom na drobne živali. Z izboljšanim načinom obdelave zemlje

Lanska kapitalna graditev v gozdarstvu in lesni industriji

Kapitalna graditev v gozdarstvu in lesni industriji — to je graditev protirečnih prometnih in komunikacijskih naprav, stavb, barak, tovarniških objektov itd. — je pomemben činitelj pri izpolnjevanju plana v gozdarstvu in lesni industriji. Z ozirom na to, da smo podedovali slabe komunikacijske in prometne naprave ter slabe razmere v delovnih prostorih in objektih, kakor tudi majhno število stavb in barak za prebivanje gozdnih in lesnih delavcev, je bilo treba s kapitalno gradnjo v tej panogi še bolj polhiteti.

NAD 80 KM GOZDNIH CEST V L. 1949

Težišče lanske kapitalne graditve je bilo v gozdnih cestah. Ceste kot osnovne gozdne komunikacije gradimo tam, kjer je predvideno stalno izkoriščanje gozdov. Pod pojmom gozdne ceste pa ne smatramo ozkih gozdnih poti, temveč moderne ceste, po katerih se bo lahko vršil prevoz lesa s kamioni. Od modernih gozdnih cest, kakršne gradimo pri nas, pa nimamo koristi samo zaradi mehaniziranega prevoza lesa, temveč nam omogočajo sodobne gozdne ceste tudi izkoriščanje doslej neizkoriščenih gozdov.

V letu 1949 je bilo v naših gozdnih dograjenih nad 80 km gozdnih cest v vrednosti okoli 70 milijonov din. Velike zasluge pri teh obsežnih delih imajo hrvatske in domače delovne skupine. Člani teh skupin so postali s svojo dolgoletno izkušnjo pri gradnji gozdnih cest že pravi strokovnjaki. Zaradi pomanjkanja dobrega strokovnega kadra pri graditvi gozdnih cest, je bil v Medveji dvomesečni tečaj za delovodje, graditelje gozdnih cest.

NAD 37 KM GOZDNIH ŽIČNIC L. 1949

Prenosne in stalne gozdne žičnice so najpomembnejše gozdne komunikacije za težko pristopne gozdove. Z najnovejšimi izvlačnimi žičnicami pa je spravilo lesa olajšano in hitreje iz predelov, kjer ni mogoče graditi stalnih samoternih žičnic.

V letu 1949 je bilo v Sloveniji na področju gozdnih gospodarstev zgrajenih novih žičnic v dolžini nad 37 km in v vrednosti 5,5 milijona din, s katerimi je bil petletni plan v graditvi gozdnih žičnic v Sloveniji že izpolnjen. Zjad imamo v Sloveniji še vse vrste gozdnih žičnic, od najpreprostejših žičnih drč za spuščanje drv, do najmodernejših izvlačnih žičnic za izvlačenje lesa iz kotanj in prepadov. Ze v letošnjem letu pa bomo pričeli proizvajati moderne motorne žičnice tudi pri nas.

Kljub temu, da je graditev žičnice pri nas nova stroka in da je kader žičničarjev številčno majhen, je žičničarskim brigadirjem uspelo zadovoljivo rešiti graditve novih žičnic. Grudnova in Kemperletova žičničarska brigada, ki sta bili pred kratkim proglaseni za najboljši žičničarski brigadi v Sloveniji, sta poleg ostalih žičničarjev jamstvo, da bodo tudi v prihodnjem letu plani pri gradnji žič-

nic izpolnjeni. Pred nekaj tedni zaključeni zvezni žičničarski tečaj in novi tečaj za žičničarje, ki se bo pričel ta mesec, pa bo dal nov kvalificirani kader žičničarjev.

STAVBE V GOZDARSTVU IN LESNI INDUSTRIJI

Pomanjkanje številnih stavb za prebivanje gozdnih delavcev in za upravni aparat je narekovalo v letu 1949 čimprejšnjo dograditev potrebnih zgradb. Raznih barak je bilo zgrajenih v površini 17.000 kv. m, gospodarskih zgradb v površini 7300 kv. m, upravnih prostorov v površini 9400 kvadr. m in stanovanjskih zgradb v gozdarstvu v površini 2800 kvadratnih metrov. Od tega je bilo bilo zgrajenih: 8 stanovanjskih zgradb, 14 upravnih poslopij, 18 gozdarskih koč, 8 logarnic, 2 čuvajnici, 40 drvarskih koč, 46 barak za delavce, 3 menze, 4 gozdni magazini, 71 konjskih hlevov, 9 lop za ogelje in 17 zgradb za ekonomije. Od vseh navedenih zgradb je bil največji poduharek pri gradnji zgradb in barak za delavce in konjske hleve, katerih pomanjkanje se je najbolj občutilo v času velike gozdarske akcije, kjer je sodelovalo nad 20.000 frontovcev in je prevažalo les okoli 10.000 glav živine.

Kapitalno graditev v lesni industriji so z ozirom na značaj gradenj izvrševala gradbena podjetja. Kapitalna graditev je bila usmerjena predvsem v tiste objekte, ki so neposredno služili izvajanju tekočega plana v žagarski in lesni predelovalni industriji. Zgrajenih je bilo 24 objektov za razne delavnice (mizarnice, strojnice, kovačnice, brusilnice itd.), 5 kotlarn, 8 sušilnic, 5 parilnic, 36 raznih lop za vskladščenje in manipulacijo lesa, nekaj obratnih industrijskih tirov in podobnih objektov. Pri stavbah v žagarski in lesni predelovalni industriji je bilo skupno zazidanih 29.000 kv. m prostorov. Razen teh nujno potrebnih objektov pa so bili zgrajeni še razni drugi večji objekti, med katerimi je poslednje svoje tovarne pohišta v Novi Gorici, kjer bo v kratkem pričel en objekt že obratovati. Večji lesni obrat je bil delno izročen v pogon tudi v Kočevju, ki bo letos dokončno dograjen. Pripravljalna dela v načrtih ali že na terenu samem pa so bila za lesni kombinat v Limbušu, za novo tovarno vezanih plošč, za novo tovarno lesonitnih plošč in za novo tovarno lesne vole v Bohinjski Bistrici.

Ze v preteklem letu je bila kapitalna gradnja v gozdarstvu in lesni industriji precej odločujoča pri izpolnjevanju plana, čeprav zaradi pomanjkanja strokovnega kadra in nekaterega kritičnega materiala svoje gradnje niso bile zaključene. Kapitalna graditev v lesni industriji je bila izpolnjena s 102%, predvsem v gozdnih žičnicah, gozdnih stavbah in barakah. Letos pa bo zlasti važna kapitalna graditev v lesni industriji, predvsem zaradi orientacije lesnih obratov iz dosedanje raztresenosti v večje in združene obrate.

Obzornik št. 10—11

Pravkar je izšla dvojna številka (10—11) slovenskega mesečnika za ljudsko prosveto z naslednjo vsebino: Miško Kranjec: Sonce sije na zemljo I; Lily Novy: Goethe; ista avtorica je nadalje prispevala še več prevodov iz obširnega Goethejevega dela, kakor pesmi Ribič, Zgodnja pomlad, Trajnost v menjavah, dalje Iz Goethejevih modrosti in Iz Goethejevih pogovorov z Eckermannom. Nadaljnja vsebina je naslednja: Ernest Adamič: šest tisoč kilometrov po Jugoslaviji II; Fedor Gradišnik: Stoletnica prve slovenske gledališke predstave v Celju; Janko Jarc: Kako so Italijani pričakovali revolucijo 14. julija v Ljubljani; Janko Liška: Tekmovanje amaterskih igralških družin II; Vladimir Koch: Več znanja; *; Zivljenje in delo velikega kemika Dmitrija Ivanoviča Mendeljejeva; univ. prof. ing. C. Rekar: Naše rude in naša žlahtna jekla; Boris Orel: O etnografiji in njenih nalogah v da-

našnjem času; Borut Režek: Knjiga v starem in srednjem veku. Revija prinaša nadalje poročila iz dela ljudskih knjižnic, ljudskih odrov, lutkovnih odrov, glasbe, radija itd.

Novi svet št. 11

Novi svet v svoji poslednji (enajsti) številki prinaša naslednje članke, pripovedne epise in pesmi: Dr. Anton Melik: O razvoju slovenske univerze in njenih nalogah; Anton Ingolič: Vrelec v planini; Matej Bor: Kljuse; Matej Bor: Istranka Nina; Crtomir Sinkovec: Deklica v Trstu; Fran Petre: Ivan Cankar rudarski kandidat; Lily Novy: Ogenj; Adam Mickiewicz — Dušan Ludvik: Nad vodo širno, Njemnu, Resignacija; L. M. Škerjanec: Chopin; Ferdinodina: Hiše na samem K. Dobida; Monografija Ljuzeta Spacala; M. P.: Kako vam je ime?; France Dobrovolje: Gregorčičeva pesem v svetu in O najnovjših slovensko-bolgarskih književnih stikih.

Brigada »Slavko Rabuza«

valno delo dal priznanje ter brigadi »Slavka Rabuza« in »Slavka Kramarja« z odlokom št. 2 proglasil za »jurišni brigadi«.

Brigada »Slavka Rabuza« je najboljša v podjetju. Tega naslova si nikakor ne pusti vzeti in dosega vedno boljše rezultate. Dnevno presega normo za 15 do 30 odstotkov. Dela v oddelku za emajliranje.

»Kako dosegate take uspehe?« sem vprašal voditeljico brigade in njeno naj-

(Nadaljevanje s tretje strani)
brini upravnimi odbori so se kaj hitro znašle v novem položaju in med letom nakupile večje število živine. Ostale zadruge pa so ostale pri enaki količini živine. Na ohišnice pa so si prignali najlepšo živino. Mlečnost krav še ni zadovoljiva. Razen KOZ Kramarovec in še nekaterih so najboljše razumele pomen živine zadrudne ekonomije v Domajincih in Kraseh, ki so presegle 100% plan vzroje živine. Pomanjkanje skupnih prostorov še vedno onemogoča koncentracijo živine, kar bi prineslo normirani način dela, točno evidenco nad mlečnostjo krav, hitrejšo rast mlade živine in pa točno kontrolo nad krmno bazo. Vse to delo se silno težavno izvaja pri sedanjem stanju, ko so živali več ali manj razprostrjene pri zadrudnikih. So pa tudi primerne, ki posamezni zadrudniki in upravni odbori špekulantsko gledajo na stanje živine. Revizija ugotavlja ponekod primere, kakor n. pr. pri prašičih, ki so od junija v zadruzi, da so do danes shujšali iz nerazumljivih vzrokov po 30 kg. To je vsekakor čudno, ako upoštevamo, da so se prašiči pol leta hranili. Tu je jasno, da je prišlo do špekulantske zamenjave. Take stvari bodo sicer doživle svoj žalosten konec, in sicer za posameznike, ki izrabljajo demokratičnost zadrudnih pravil. Nerazumljivo je tudi dejstvo, da redi KOZ Krplivnik samo devet prašičev.

Ta dejstva pa ne morejo zakriti uspehov intenzivne živinoreje, ki se je že pokazala letos pri poedinih zadrugah. Planske naloge v novem letu so velike, a so dosegljive. Med zadrudniki bo treba le dobre volje in pa pravičnega načina gospodarstva. Seveda bo

NOVOLETNA POSLANICA CK KP KITAJSKE

Osvoboditev Formoze, Hajnana in Tibeta glavna naloga kitajske ljudske vojske in vsega ljudstva v tem letu

Peking, 3. dec. Agencija Nova Kitajska poroča, da je Centralni komitej KP Kitajske objavil poslanico s čestitkami za novo leto komandantom in borcem NOA Kitajske ter vsemu kitajskemu ljudstvu. V poslanici je med drugim rečeno, da je NOA Kitajske v letu 1949 osvobodila vse kontinentalno Kitajsko razen Tibeta in uničila 2.600.000 sovražnih vojakov.

Rezultat te zgodovinske zmage je, da je bila za vedno uničena reakcionarna vladavina imperializma in Kuomintang na Kitajskem.

Glavna borbena naloga, ki jo morata rešiti Kitajska NOA in pa kitajsko ljudstvo v letu 1950., je osvoboditev otokov Formoze, Hajnana in Tibeta, uničenje zadnjih ostankov Čang-kajskove bande in končno zedinjenje Kitajske, ne dovoljujoč reakcionarnim silam ameriškega imperializma, da bi zadržale neko oporo v naši deželi.

Centralni komitej KP Kitajske je prepričan, da bodo NOA in pa ljudstvo pod vodstvom centralne ljudske vlade zmagoslavno izvršili svoje velike naloge.

Pred krizo De Gasperijeve vlade

Vedno večja nesoglasja v italijanski vladi zaradi proameriške politike demokristijanov

Rim, 3. jan. (Tanjug.) Spričo bližnje krize v italijanski vladi, ki jo je napovedal predsednik vlade De Gasperi v svojem zadnjem govoru v parlamentu, je prišlo zadnje dni do novih nesoglasij in razkola med vladnimi koalicijskimi strankami.

Najnovejši razkol je nastal v demokristijanski stranki, ker je tako imenovano »levo krilo« pod vodstvom predsednika skupščine Oronzija zavzelo ostro stališče proti rešitvi krize v vladi po ameriških navetih. Glavni urednik lista »La Libertà«, uradnega organa te skupine, Luigi Somma, je izstopil iz demokristijanske stranke in objavil članek, v katerem graja dosedanje »koalicijsko platformo De Gasperijeve vlade«.

Tudi Saragatovi stranki, ki bo sklicala jutri svoj kongres v Napoliju, grozi razkol. Na pokrajinskih konferencah, ki so bile pred kongresom, se je za Saragatovo predlog o ponovnem sodelovanju z vlado izrekli 63% članstva, večina delegatov na opozicijskih listah pa je izjavila, da bo izstopila iz Saragatove stranke, če bi se znova vrnila v vlado.

V republikanski stranki so prav tako nastala nesoglasja, ker se je skupina sindikalnih funkcionarjev te stranke s Parizem na čelu izrekla proti elehnemu sodelovanju z demokristijansko sindikalno centralo.

Do podobnih nesoglasij pri vprašanju nadaljnje sodelovanja z demokristijani je prišlo tudi v liberalni stranki. Predsednik vlade De Gasperi bo razdelil na seji vlade vsem predstavnikom koalicijskih strank osnutek političnega programa nove vlade, ki jo namerava sestaviti po 10. januarju.

Britanski odgovor na pritožbo Italije zaradi nemirov v Eritreji

London, 3. jan. Reuter poroča, da je odgovorila Velika Britanija na italijansko noto zaradi nemirov v Eritreji. Predstavnik britanskega zunanje ministristva, ki je objavljal, da vsebina odgovora ne bo razglášena, je potrdil vesti, da so poslali v Eritrejo bataljon britanskih čet iz Sudana kot okrepitev.

Kakor se je zvedelo, so v britanskem odgovoru nezadovoljni zaradi povečane italijanske politične dejavnosti v Eritreji. Zaradi usmrtitve nekaterih Italijanov v neredih, ki so bili v Eritreji, mislijo, da v britanskem odgovoru odklanjajo trditve, da bi bila Etiopija odgovorna za te nered.

Stavke v Italiji se širijo

Rim, 3. jan. (Tanjug.) Nad 50.000 pomorskih delavcev v zapadnih italijanskih pristaniščih je sinoči začelo stavkati za zvišanje plač. Delavci zahtevajo izvajanje

pred kratkim sklenjene kolektivne pogodbe, ki so jo delodajalci paroplovne družbe ponovno prekršili.

Tajnik sindikata pomorskih delavcev je sporočil sinoči, da se je stavka razširila na vsa pristanišča zapadne obale in da so vse poštne ladje v Civitavecchiji, Palermu in Neaplju že ustavljene.

Protestne stavke zaradi novega vala odpustov delavcev so se razširile tudi na Severno Italijo. Včeraj je začelo v Severni Italiji stavkati nad 100.000 delavcev. V Parmi so delavci dveh največjih tovarn vzeli proizvodnjo v svoje roke, odpuščenji delavci pa še naprej prihajajo na delo.

»Pravda« obtožuje Zilliacusa

Moskva, 3. jan. (Tanjug.) Glasilo VKP(b) »Pravda« je napadla člana britanskega parlamenta Connyja Zilliacusa ter ga imenovala »vojni hujskač« zato, ker zastopa v sporu med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo stvar Jugoslavije. »Pravda« trdi, da Zilliacus »služi Titovim gospodarjem — angloameriškim imperialistom«.

Zilliacus je znan v svetu kot eden odličnih britanskih borcev za mir. S svojim napadom nanj je »Pravda« še enkrat pokazala, da se imenujejo vsi tisti, ki dvigajo svoj glas proti hegemonistični politiki Sovjetske zveze do malih držav, »vojni hujskači«.

»Pravda« in drugi sovjetski listi so odmerjali Zilliacusu in njegovim pristave široke stolpce vse dotlej, dokler se ni v sporu med Jugoslavijo in ZSSR opredelil za pravično stvar Jugoslavije.

Prepovedane cone v Zapadni in Vzhodni Nemčiji

Berlin, 3. jan. Agencija ADN poroča iz Bremena, da so ustanovile ameriške oblasti na področju bremenskega pristanišča »posebno cono A«, namenjeno za razkladanje tovornih ladij, ki vozijo orožje. Nemškemu prebivalstvu je prepovedan dostop v to cono, nemškim ljudjem pa pristajanje v tem delu pristanišča. V prepovedani coni grade, kakor trdi agencija, velika skladišča za orožje.

V drugem poročilu iz Frankfurta ob Meni poroča ista agencija o graditvi novih vojaških letališč v okolici Nürnberga, Fürtha, Erlangena, Ansbama in Schwabacha. Graditev teh objektov spravlja agencija v zvezo z načrti o ustanovitvi vojaških letalskih sil v Zapadni Nemčiji.

Poročilo berlinskega lista »Der Abend«, ki ga prenaša AFP, obnovlja Peenemünde v bližini Odre (sovjetska cona Nemčije) sovjetski vojaški strokovnjaki naprave, ki jih je zgradilo nemško letalstvo leta 1936. List trdi, da gre za naprave za spuščanje dirigranih izstrelkov.

Na bivšem ozemlju za poizkusno streljanje z dirigranimi izstrelki, ki ga je uporabljalo nemško letalstvo, so ustanovili sedaj »prepovedano cono« s površino 80 kv. km. V tej coni razširjajo inženirske in letalske enote pod poveljstvom sovjetskega generala Kosnova letališče v Peenemünde in grade nove najmoderneje naprave za spuščanje dirigranih izstrelkov. List poroča, da so sovjetske čete že izstrelile več letočih bomb na tem ozemlju.

V Zapadni Nemčiji je obnovljena nacionalna stranka

Stuttgart, 3. jan. Reuter poroča, da je Joachim Gottleben, predsednik nedavno obnovljene nacionalne nemške stranke,

izjavil, da uživa njegova stranka zaščito svojega predvojnega šefa Huggenberga, prvega ministra za gospodarstvo v Hitlerjevi vladi. Gottleben je izjavil, da je nacionalni nemški stranki olajšalo obnove dejstvo, da so ostali vsi seznanjeni članovi stranke nedotaknjeni vse časa Hitlerjevega režima. Znano je, da je bila nacionalna nemška stranka skrajna desničarska stranka v weimarski republiki in zelo blizu nacistični stranki.

Protestno zborovanje v Hamburgu zaradi povišanja cen

Hamburg, 3. jan. (Tanjug.) Na pobudo delavskih odborov ter sindikata transportnih in prometnih podjetij je bilo v Hamburgu množično protestno zborovanje proti novi uredbi zapadnonske vlade o zvišanju cen bencina in nafte. Govorniki so na zborovanju poudarili, da namerava vlada z dohodki, ki naj bi jih dobila z novimi cenami pogonskega goriva, kriti izdatke za finansiranje zapadnih sektorjev Berlina.

Francoski parlament sprejel proračun za leto 1950

Pariz, 3. jan. (Tanjug.) Sinoči je francoska narodna skupščina sprejela v celoti proračun za leto 1950. Proračun je bil sprejet potem, ko je vlada šestkrat postavila vprašanje zaupnice. Narodna skupščina je včeraj trikrat glasovala v zvezi z vprašanjem zaupnice vladi. Pri glasovanju o vladinem predlogu za zvišanje taks je za predlog glasovalo 300, proti pa 296 narodnih poslancev. Pri drugem glasovanju o ukrepih za uravnoteženje proračuna je za vlado glasovalo 304, proti pa 291 poslanec. Pri tretjem glasovanju je skupščina v celoti sprejela proračun s 505 proti 284 glasovom.

Sprejeti proračun določa 2.245 milijard izdatkov in 2.225 milijard frančkov dohodkov. Vlada se je obvezala, da bo likvidirala primanjkljaj 20 milijard frančkov s tem, da bo dosegla prihranke v znesku 20 milijard frančkov.

Novi proračun določa 1098 milijard za civilne izdatke, 420 milijard za vojaške izdatke, 329 milijard za obnovo in opremo in 398 milijard za investicije.

Za dokončno sprejete proračuna je potrebna odobritev Sveta republike, ki se bo sestel v ta namen po 15. januarju.

Podaljšan francosko-češkoslovaški trgovinski sporazum

Praga, 3. jan. (Tanjug.) Associated Press je bilo v Prazi objavljeno, da bo francosko-češkoslovaški trgovinski sporazum, kateremu je potekel rok, podaljšan za mesec dni.

Med predstavniki obeh držav potekajo pogajanja za sklenitev novega enoletnega trgovinskega sporazuma.

Amnestija kvislingov v Grčiji

Atene, 3. jan. — AFP poroča: Po kraljevem ukazu so izpustili štiri visoke funkcionarje bivše kvislingške vlade v Grčiji, ki so bili obsojeni na visoke kazni zaradi sodelovanja s sovražnikom med okupacijo. Med temi ljudmi je tudi bivši finančni minister v kvislingški vladi Livanatos.

Zatiranje naprednega tiska v Argentini

Buenos Aires, 3. jan. — AFP poroča, da je komisija za raziskovanje protiajentinske dejavnosti sprejela sklep o prepovedi nadaljnega izhajanja glasila Komunistične partije Argentine »La Torre«. Kot razlog za prepoved navajajo, da list ni bil urejevan po vladnih odredbah glede na način tiskanja naslovne strani.

Fizikultura in Sport

Košarkško tekmovalje v Nici za prvenstvo sveta Jugoslovanska reprezentanca ne bo igrala z ekipo Španije

Nica, 3. jan. — Včeraj se je pričelo v Nici tekmovalje evropske cone za svetovno prvenstvo v košarki, na katerem sodelujejo reprezentance Jugoslavije, Belgije, Švice, Italije, Nizozemske, Finske in Avstrije. Na tekmovalje je prišla tudi ekipa fašistične Španije. Vodstvo jugoslovanske reprezentance je izjavilo, da Jugoslovani ne bodo igrali s Španijo. Fašistična Španija je bila sprejeta v članstvo Mednarodne košarkške federacije lani ob priliki evropskega šampionata v Egiptu, kjer jugoslovanski delegat ni sodeloval.

lovali na svetovnem prvenstvu, ki bo avgusta meseca v Buenos Aireau.

Sinoči je bila odigrana prva tekma med Švico in Nizozemsko. Zmagala je Švica z rezultatom 55:30 (27:16). V prijateljskem srečanju pa je reprezentanca Italije premagala reprezentanco Francije z 21:18.

Ponovna zmaga »Lokomotive« nad reprezentanco Maroka 4:0

Rabat, 3. januarja. V povračilnem srečanju je »Lokomotiva« iz Zagreba danes ponovno premagala reprezentanco Maroka, okrepiljeno s bivšim francoskim reprezentantom Ben Barkom, in sicer to pot s 4:0 (2:0). Tekmo so igrali v Rabatu pred 10.000 gledalci. Igra je bila zelo ostra, ker so nogometisti maroške reprezentance to pot na vsak način hoteli zmagati. Zaradi njihovih ostrih startov so dobili poskodbu Cimermanbič, Bajec, Jura in Danovaki, tako da so morali zapustiti igro. V zadnjih 20 minutah je igrala »Lokomotiva« z 10 igralci, vendar pa nasprotniki tudi tedaj ni mogli doseči gola. V prvotni Maroka se je s svojo igro posebno odlikval Ben Barak, toda tudi on ni mogel prodreti skozi odlično obrambo »Lokomotive«. »Lokomotiva« je tudi danes s svojo igro navdušila občinstvo. Gole sta dala Bobek II in Firm vsak po dva.

Republikanski stranki so prav tako nastala nesoglasja, ker se je skupina sindikalnih funkcionarjev te stranke s Parizem na čelu izrekla proti elehnemu sodelovanju z demokristijansko sindikalno centralo.

Tekme tekačev ob zaključku zveznega tečaja na Pokljuki

Na Pokljuki se je v ponedeljek 2. januarja končal zvezni tečaj tekačev, ki je trajal mesec dni. Tečaj je uspešno vodil švedski trener, profesor Bertil Aström (profesor na Visoki šoli za telesno vzgojo v Upsali) in se ni izkazal samo kot dober strokovnjak, marveč tudi kot dober pedagog in sistematik. V trening, ki so se ga udeleževali mlajši nadarjeni tekači ter starejši preizkušeni tekavalci, je poleg naporega fizičnega dela vnesel tudi mnogo dobre volje in smeha.

postovoljno brigado; na IOOF Slovenije so v tem smislu že poslali konkreten predlog. Fizično delo ob sistematični gimnastični jim bo poleg najboljši kondicijski trening, a vzporedno a tem bodo vsak dan pomagali graditi socializem.

V zaključnem tekmovalju, katerega rezultati prinašamo, so tečajniki pokazali v primeru z lanskimi letok v veliki napredku. Kvaliteta prve petorice je skoraj na isti stopnji. Posebno velja to za mladince, saj so se v časovni razliki ene minute in 19 sekund plasirali na progi 8 km 4 tekmovalci.

Vodstvo tečaja (tov. Klančnik Gregor, dr. Šef, Jakopič in Drogenič) je delo vsakega dne posebej analiziralo ter ga sistematično obdelalo. Namen tečaja ni bil namreč samo izuriti naš tekavalni kader, temveč tudi starejši tekavalce usposobiti za trenerje. Zato bo vodstvo tečaja ves obdelani material sbralo v priročniku, ki bo služil pri organizaciji sličnih tečajev posebnostih društev. Priročnik bo izpopolnil s svojimi medicinskimi opazovanji dr. Šef Alojzij. Priročnik bo torej v veliko pomoč našim amaterjem — tekačem, ki doslej še niso imeli prilike, da bi se udeležili strokovnega tečaja to vrste. Udeleženci tečaja na Pokljuki so si zelo izpopolnili slog in tehniko smučanja, obenem pa spoznali veliko in važno vlogo vsakodnevnega fizičnega dela. Rezultat tega spoznanja je zelo pohvalen predlog smučarjev — tekmovalcev, da organizirajo čez polje gozdarsko

Rezultati starejših članov na 15 km:
1. Razinger Tone 59.21, 2. Kordež Matevž 53.57, 3. Krifko Jože 49.17, 4. Pogacnik Tone 41.55, 5. Bem Ferdo 42.55, 6. Sinko Braco 43.45, 7. Kandare Franc 44.15, 8. Kernjak Lado 44.57, 9. Rožič Janez 45.41, 10. Novak Janez 46.09, 11. Zemva Lovro 46.14, 12. Jazbec Lado 47.34, 13. Stana Roman 48.17, 14. Kavčič Mitja 49.45, 15. Gaj Aleš 52.52.

Mladši člani 8 km:
1. Accetto Ferdo 28.87, 2. Dežman Jože 29.19, 3. Vovk Miro 29.30, 4. Robač Stefan 29.56, 5. Sobar Drago 31.41, 6. Marinkovič Hranilav 33.49, 7. Pinko Srdar 34.39. Naši najboljši tekači bodo skupno s tremi najboljšimi skakalci še ta teden odšli na letošnje prvo inozemsko srečanje v Salzburgu. M.

Streljanje Sobnega prvenstva mesta Maribor se je udeležilo 27 ekip

Kakor vsako leto, tako je tudi letos predel Mestni strelski odbor sobno strelsko ekipo tekmovalje za prvenstvo Maribora. Udeležba je bila kar zadovoljiva, saj se je tekmovalja udeležilo 11 članskih ekip, 3 ekipe članov, 9 ekip mladincev in 4 ekipe mladink, to je skupno 103 članov. Članke, mladincev in mladink. Tekmovalje se je vršilo od 23. do 29. decembra 1949. In je potekalo v najlepšem redu.

Rezultati starejših članov na 15 km:
1. Razinger Tone 59.21, 2. Kordež Matevž 53.57, 3. Krifko Jože 49.17, 4. Pogacnik Tone 41.55, 5. Bem Ferdo 42.55, 6. Sinko Braco 43.45, 7. Kandare Franc 44.15, 8. Kernjak Lado 44.57, 9. Rožič Janez 45.41, 10. Novak Janez 46.09, 11. Zemva Lovro 46.14, 12. Jazbec Lado 47.34, 13. Stana Roman 48.17, 14. Kavčič Mitja 49.45, 15. Gaj Aleš 52.52.

VRSTNI RED EKIP

Člani: 1. ekipa »Metrop« s 1174 krogov (od 1500 možnih), 2. ekipa »Pošta« 1057 krogov, 3. ekipa »Metalna« 1055 krogov.
Članice: 1. ekipa »Metrop« s 700 krogov (od 900 možnih), 2. ekipa »Mleko« s 250 krogov.
Mladinci: 1. ekipa »Učiteljske« 656 krogov (od 900 možnih), 2. ekipa »Metrop« 607, 3. ekipa »Slava Klavora« 558.
Mladinke: 1. ekipa »Kmetijski tehnik« 501 krogov (od 900 možnih), 2. ekipa »Učiteljske« 492, 3. ekipa »MTT« 478, 4. ekipa »I. gimnazija« 258.

VRSTNI RED POSAMEZNIKOV

Člani: 1. Bukovnik Otmir »Metrop« 253 krogov (od 300 možnih), 2. Selušak Milo-

Člani: 1. ekipa »Metrop« s 1174 krogov (od 1500 možnih), 2. ekipa »Pošta« 1057 krogov, 3. ekipa »Metalna« 1055 krogov.

Članice: 1. ekipa »Metrop« s 700 krogov (od 900 možnih), 2. ekipa »Mleko« s 250 krogov.

Italijanske oblasti silijo slovenske otroke v Italijanske šole

Gorica, 3. jan. (Tanjug.) V slovenskih vaseh, ki so bile priključene Italiji, italijanske oblasti že delj časa pritiskajo na starše slovenskih otrok, naj bi podpisali izjave, ki bi omogočile preemestitev slovenskih otrok iz slovenskih v italijanske šole. Tako so italijanske šolske oblasti že 12. novembra poslale slovenskim staršem ostro pismo in zahtevale podpise na podobno izjavo. Ker slovenski starši

niso hoteli tega storiti, so jim italijanske šolske oblasti te dni poslale nova pisma in zahtevale, naj se izjavijo o svoji narodni pripadnosti. Italijani hočejo na ta način prisiliti na slovenske starše, zaposlene v državnih službah in drugih italijanskih podjetjih, da bi iz strahu pred odpustom, podpisali izjave in omogočili preemestitev slovenskih otrok v italijanske šole.

Zatvoritev letališča v Haifi

Haifa, 3. jan. AFP poroča: Po odločbi izraelskega prometnega ministarstva je bilo zaprto haifsko letališče za vse belgijske, italijanske in ciprske letalske družbe, zlasti pa za letala petrolejskih družb, katerih uradi so v Haifi. Z zatvoritvijo letališča v Haifi je bil ves zračni promet premeščen na letališče Lido v bližini Tel Aviva.

Veliki požari na pašnikih v Avstraliji

Queensland, 3. jan. Reuter poroča, da so izbruhnili v pasu 30 km na pašnikih v Queenslandu v Avstraliji velikanski požari. Uničenih je okrog 30.000 kvadrat. metrov krasnih pašnikov. Podobni požari so tudi v državi Novi in Južni Wales, kjer je bilo uničenih mnogo bogatih pašnikov, veliko sena in ograd v dolžini več deset kilometrov. Meteorološki urad je opozoril prebivalce, ki so še dva dni bore z ognjem, da se požar širi še naprej.

V Siamu je še naprej stanje pripravljenosti

Bangkok, 3. jan. Kakor poroča Reuter, bodo slamska vojska, mornarica in letalstvo še naprej ponoči patuljirali in kontrolirali vse strateške točke v Bangkoku. Kot sestavni del splošnega stanja pripravljenosti bodo še naprej imeli stalno nočno pripravljenost vojaških garnizij v vsem mestu, dokler se »notranji in zunanji položaj ne razčistita«.

Skupina laburističnih poslancev iz Velike Britanije je obiskala Bosno in Hercegovino

Sarajevo, 3. januarja. Včeraj je prispela v Sarajevo skupina laburističnih poslancev spodnjega doma Vel. Britanije. Čez dan so si ogledali večja gradbišča v mestu in okolici, tovarne in socialne ustanove. Vsi so se šudili uspehom socialistične graditve v naši državi. Zvečer so gostom priredili slovesno večerjo. Davi je skupina laburističnih poslancev obiskovala v Hercegovino, kjer bo obiskala eno največjih gradbišč v naši državi — gradbišče velike hidrocentrale v Jablanici. (Tanjug.)

Z VSEGA SVETA

Med francoskimi proizvajalci tobaka je nastalo veliko nezadovoljstvo zaradi nizkih odkupnih cen, ki jih je določila vlada. Francoska nacionalna federacija proizvajalcev tobaka, ki zastopa 2000 proizvajalcev, je serišno sklenila, da ne bodo prodajali leta 1949. obratni tobak zaradi nizkih odkupnih cen. Na sestanku federacije so določili delegacije, ki bo vnovič posredovala pri vladi za višje odkupne cene.

KOMISIJA ORGANIZACIJE ZA EVROPSKO GOSPODARSKO SODELOVANJE PROUČUJE VPRAŠANJE MONETARNE UNIJE

Pariz, 3. jan. AFP. Posebna skupina organizacije za evropsko gospodarsko sodelovanje je končala obravnavo različnih osnutkov za evropsko monetarno unijo. Predlog unije je bil dostavljen delegacijam držav Marshallovega načrta v proučitev. Po tem predlogu bi imela monetarna zveza obliko klirinške zveze, katere delovanje bi določali številni oboestranski obvezni sporazumi v okviru Marshallovega načrta. Predlog določa ustanovitev osrednjega fonda, v glavnem iz dolarjev, ki bi jih dala uprava za gospodarsko sodelovanje. Iz tega fonda bodo upniški državam plačali dolgeve držav dolžnic. Vendar bi bile tudi te države dolžne del tako pokritih primanjkljajev same nadomestiti v zlatu ali v dolarjih. Zaradi lažjega obračunavanja je določena tudi morebitna ustanovitev obračunskega denarja.

Posebna skupina ni dosegla soglasja v številnih drugih važnih vprašanjih. Tako ni bilo urojeno vprašanje, če bo osrednji organ te zveze sprejel sklope po načelu soglasnosti ali po načelu večine glasov. Prav tako ni bilo doseženo soglasje o roku za ureditev primanjkljajev in v vprašanju, če bo stonpla v zvezo samo Velika Britanija ali pa številniški blok v celoti. Eden najvažnejših problemov, ki ga komisija ni rešila, je problem prostega kroženja kapitalov med članicami zveze. Znano je, da pomeni prosto kroženje kapitala in blaga prvi element v načrtu Paula Hoffmana za ustanovitev pokrajinskih gospodarskih uni in enotnega trga v državah Marshallovega načrta. Ustanovitev monetarne unije je tudi sestavni del tega načrta, za katerega se zavzemajo po upravniku Marshallovega načrta ZDA.

Iranska vlada krši konvencijo o opiju

Zeneva, 3. jan. Reuter poroča, da je odbor OZN za opij predložil svoje poročilo Ekonomsko-socialnemu svetu, ki strogo opozarja iransko vlado zaradi kršitve konvencije o opiju, čeprav je iranska vlada ena izmed podpisnic te konvencije.

Na Poljskem so z novim letom povišali plače in cene

Varšava, 3. jan. (Tanjug.) Po objavi poljske uradne agencije PAP je sprejel ministrski svet Poljske republike 31. decembra sklep o povečanju mezd in plač ter cen življenjskih potrebščin in nekaterih industrijskih predmetov.

Po tem sklepu se bodo od 1. januarja povečale plače in mezde za 5%, družinska doklada pa za 250 zlotov na enega otroka za tiste delavce in nameščence, katerih mesečni zaslužek ne presega zneska, od katerega se plača uslužbenški davek. Hkrati se bodo povišale tudi cene mesa, masti, mesnim izdelkom in nekaterim industrijskim proizvodom, katerih cene doslej niso krile proizvodnih stroškov.

V objavi PAP-a ne omenjajo odstotka porasta cen življenjskih potrebščinam in industrijskim proizvodom. Po vesteh agencije France Presse bodo cene tekstilnih proizvodov narasle za 15%, odstotek povišanja cen drugim predmetom pa ni znan.

Izrael vztraja pri svojem sklepu glede Jeruzalema

Jeruzalem, 3. jan. Kakor poroča Reuter, je izjavil v parlamentu izraelski zunanji minister Moše Sharett, da Izrael odločno vztraja pri svojem sklepu, da ostane Jeruzalem prestolnica Izraela. Minister Sharett je pristavil, da priznava izraelska vlada specielni značaj tega mesta, kot mesta, v katerem so svetišča drugih narodov. Pripravljena pa je, da s tem v zvezi prevzame posebne odgovornosti.

Po podatkih Italijanske narodne banke je znašala skupna vsota denarja v obtoku 1. januarja 1058 milijard lir, kar je za nad 100 milijard lir več kot pred mesecem dni.

Po Ljubljani...

Rajon III. bo moral bolj skrbeti za matere in otroke

Rajon Moste je eden izmed najbolj delavskih rajonov v Ljubljani. Kljub temu pa je tam en sam DID v Savski koloniji, ki lahko sprejme le 60 otrok, a je že tako natrpan, da ne more sprejeti nobenega otroka več.

V tovarni »Pletenica« je mnogo zaposlenih mater. Uprava je že po uredni dolžni skrbeti za ustanovitev detje ustanove, vendar pa doslej ni še ničesar storila.

V tem rajonu se žene nad področje leto borijo, da bi organizirale dijaško kuhinjo na X. gimnaziji, kjer je 90 dijakov, ki se vozijo iz Zaloga, Podlipoglavja in od drugod v šolo.

CRNOMELJ

Novoletna jelka v Beli krajini

V Crnomlju in Metliki je bila centralna prireditev Novoletne jelke. Poleg pionirjev obeh ljudskih šol in gimnazij so se prireditve udeležili tudi zastopniki pionirskih organizacij vseh šol v okraju.

KAMNIK

Obdaritev starčkov in onemoglih

V Domu onemoglih v Domžalah so se udeležili prireditve Novoletne jelke poleg starčkov in onemoglih tudi zastopniki socialnega skrbstva OLO iz Kamnika.

IDRIJA

Obdarjenih je bilo 5000 otrok

V Idriškem okraju so priredili Novoletno jelko v 16 krajev. Priprave so izvedli okrajni, mestni in krajevni pripravljalski odbori.

VREMENSKO POROČILO

Stanje dne 3. januarja: Atlantsko vremeno-terno središče se še nadalje krepi in pogloma potuje proti severovzhodu, kar povzroča še intenzivnejši dotok zračnih mas iz severozapadnega Atlantika.

dalo drugam, tako da je vprašanje dijaške kuhinje ostalo odprto. Žene so dale mnogo zdravih predlogov, da bi razširili otroško restavracijo, da bi kuhale v dijaški kuhinji itd.

Nesčetokrat so že naši voditelji podarili, da ni dovolj, da je plan dosežen, da je tovarna zgrajena, da imamo delavce itd.

Roparski napad na Ježici

20. decembra so v gostilni »Pri Angeli« popivali šofer Litostroja Ivan Brodnjak in njegova dva spremljevalca. Ko so se odpejali z avtomobilom, so vzeli s seboj nekoga kolejarja, ki so ga pozneje vrgli z avtomobila, ga pretepli in mu vzeli kolo.

Da bi se preprečila taka in podobna dejanja, bi bilo potrebno, da sindikalne podružnice bolj skrbijo za nezavedne delavce, ki prihajajo iz krajev, kjer niso imeli nikake politične vzgoje.

TRBOVLJE

Zasedanje novega MLO

Novi MLO Trbovlje je na svoji zadnji seji pregledal delo prejšnjega LMO in sprejem načrt za letošnje delo. MLO je lani ustanovil več podjetij, med katerimi je Radio center najpomembnejši.

USPEHI MLADINSKE ORGANIZACIJE

Ob začetku leta 1949 je bilo v trbovškem okraju 86 aktivov LMS, dočim jih je danes 126. Vodstvo mladinske organizacije je zelo skrbelo za ideološki dvig članstva.

POLJČANE

Boli skrbimo za šolanje učencev v gospodarstvu

V podjetju »Impole« v Slovenski Bistrici se usposablja za valjarje in livarje okrog 160 učencev v gospodarstvu. Teoretični pouk za učence v prvem letu je v prostori gimnazije.

Kolektiv Uniona je napovedal tekmovalno vseino podjetjem rajona II.

Na pobudo RK KPS II napovedujemo tekmovalno za višjo storilnost od 1. januarja do 1. februarja 1950, in sicer v naslednjih točkah:

- 1. Katero podjetje bo doseglo najvišji odstotek izvršitve osnovnega plana za mesec januar.
100odstotna izvršitev plana - 300 točk, vsak odstotek preko plana - 20 točk, vsak odstotek pod plana - 20 točk.
2. Katero podjetje bo imelo največ na novo normiranih delovnih mest z ozirom na zadnje mesečno poročilo o normiranih delovnih mestih v podjetju.
3. Katero podjetje bo imelo najmanj izgubljenega delovnega časa z ozirom na maksimalen delovni čas.
4. Katero podjetje bo v času tekmovalnega izvedlo več strokovnih predavanj.
5. Katero podjetje bo organiziralo v času tekmovalnega več študijskih sestankov.
6. V katerem podjetju bo sodeloval največji odstotek članstva v kulturno-prosvetnem delu.

Delovni kolektiv Pivovarne »Union«

Ljubljanski železničarji so zgradili svoj dom - Železničarji postaje Ljubljana in ostalih železniških črt v Ljubljani so si z lastnim delom in z veliko ljubiteljsko gradnjo svoj »Dom kulture«, ki bo vsem našim dramatikom, rodbinam, folklor-

Železničarski kolektiv pri otvoritvi sindikalnega odra na postaji v Ljubljani. V skupinah nudil dovolj prostora za njihovo uspešno udeleževanje.

MARIBOR

Kolektiv Mariborske livarne je v petek dosegel svojo največjo zmago v tem letu. Ob pol 13. uri je kolektiv izpolnil letni plan po vrednosti s 123 procenti. Istočasno je kolektiv izpolnil tudi plan po sortimentu.

Dopisujte v »Ljudsko pravico«

OBVESTILA

Komite za zunanjo trgovino pri vladi LMS obvešča, da se bo vršilo kontrahirano obveznostno sredstvo v borbi proti jetli. Predavate bo spremljal dokumentarni film: O cepenju ter barvni film: Preprečimo jetiko.

SPOROČILO

Obenem pozivamo v smislu Odredbe o sklepanju pogodb za leto 1950, al. IX, točka 3, vse temeljne protoinske, da dostavijo prijave svojih minimalnih količin Glavni direktorji in servisov najkasneje do 15. 1. m. sekretariat Komiteta za zunanjo trgovino pri vladi LMS.

SLUŠATELJEM UNIVERZE IN VIŠJE PEDAGOSKE SOLE!

Oddelke za zdravstveno prosveto Ministrstva za ljudsko zdravstvo v Ljubljani priredi v četrtke 5. januarja ob 20. uri v sinodikalni dvorani Ministrstva za ljudsko zdravstvo v Ljubljani, Sv. Petra c. 2, sedmo zdravstveno predavanje.

Centralna ljudska univerza

Centralna ljudska univerza Petek 6. januarja ob 20. uri Josip Prodan: BESEDE o narodnooslobodilni borbi proti jetli. Predavate bo spremljal dokumentarni film: O cepenju ter barvni film: Preprečimo jetiko.

KINO

LJUBLJANA UNION: Ameriška barvna risanka »Guliverjeva potovanja«, jugoslov. dok. film »Armija na progi Zvonik-Kovčičeva«. MOSKVA: Angleški film »Brata«, jugoslov. lutkovni film »Pionir in dvojica« - Predstave ob 15, 17, 19 in 21. SLOGA: Avstrijski film »Atera Blum«, sportski pregled 10. - Predstave ob 16, 18, 20 in 22. TRIGLAVA: Angleški film »Hamlet«, Pionirji 6. - Zaradi dolžine filma predstavi ob 17 in 20. RSKA: Avstrijski film »Kvartet Srahmanov«. Obzorje 25. - Predstavi ob 18 in 20. MARIBOR PARTIZAN: Ameriški film »Brata« v Oxfordu, slov. dok. film »Barbarsko bojišče«, avstrijski film »Zlati ključke, Tirova stopala 49. CERJE METROPOL: Jugoslov. umetniški film »Zastava«, - III. kongres FNJ. DOM: Poljski film »Prepevane pesmi«, film. novosti 199. KEANJ STORŽIČ: Sovj. film »Pepelka« v borbi za plan. PIONIR: Angleški film »Pinska luč«, film. novosti 190. LITOSTROJ: Francoski film »Nesrečniki«, II. del.

DOLNJA LENDA

Kako bo tak predsednik vršil svojo dolžnost!

Vas Filovel je bila v izpolnjevanju svojih dolžnosti do skupnosti ena najslabših v okraju Dolnja Lendava. Za to je predvsem odgovoren KLO v Filoveli, čigar tajnik Franca Černela je zakrivil več škodljivih in kaznivih dejanj. Predsednik ni opravil svoje dolžnosti tako kot bi jo moral. Na volitvah v KLO je stari predsednik ponovno kandidiral in bil z enim glasom večine tudi izvoljen. Na prvi seji novelozvoljenega odbora so izvolili za predsednika dosedanjega predsednika Stefana Lovrenčiča. To je sprožilo mnogo kritike med volitelj, ki si pa na predvolitvah sestankih niso upali javno povedati svojega mnenja in razkriti kaj ljudske škodljivca. Da je bil Lovrenčič ponovno izvoljen, je kriv tudi okrajni aktivist, ker se je za stvar premalo zanimal. Ko je javno tožilstvo v Dolnji Lendavi hotelo postaviti bivšega tajnika KLO v Filoveli zaradi kaznivih dejanj in neizpolnjevanja odredb višjih oblasti pred sodišče, se je odbor pod vodstvom predsednika odločil zavzeti zanj. Pozneje je sodišče tajnika dokazalo kazenska dejanja in ga obsodilo na pet mesecev poljskega dela.

DRAVOGRAD

Pismo udarnika Korošca

Matere Korošec, žagar na žagi lesnega odseka Dolji pri Malinjah, je bil v znak priznanja za pošteno delo proglasan za udarnika in prejel nagrado. Ob tej priliki nam piše tole: »59 let imam, 4 let pa sem v službi. V prejšnji Jugoslaviji sem se za zasluge moral seliti v svojo domovino v kraj. Danes pa sem kot 60 letnik prejel priznanje, ki mi ga niso dali vse življenje. Če se zdaj spominam na vsa pretekla leta, vidim, koliko moč sem žrtvoval bivšim močevam, raznim Markom, Hofom in drugim. Spoznal sem, da so bili ljudje moje vrste vir njihovega zasluga. Vsi bi si morali deliti eno samo načelo: Delaj! Pri tem pa je delovanje skopo meril zaslužek. Krub je bil trdo prislužen; če sem zahteval višjo plačo, ker sem se zavedal, da bi zaslužil, so mi pokazali vrata. Danes v Titovi Jugoslaviji pa je vse drugače, krub je preskrbljen za vsakega, ki hoče delati. Za pridno delo nas nagradijo, medtem ko so se nam prej nasmejevali z usta, beča, življave volke in nepreskrbljene družine so bile tedaj priznane za naš trud. 22. december, Dan armade, ni bil ostal v nezbrisnem spominu. Na ta dan sem prvi prejel priznanje po dolgih trpljenjih polnih letih. Se imam moč v sebi, še so roke zdrave in sposobne za delo, zato udarniki udarimo! Udarimo po vseh, ki pod plaščem informiranja vzhajujejo za izboljšanim kapitalističnim stotikom! Naprej za čimprejšnjo zgraditev socializma!»

GORNJA RADGONA

KOZ v žepovih bo redila 1600 prašičev

Na okrajni skupščini v Radgoni, ki je bila 23. decembra, so odborniki pregledali uspehe lani neuspehe posameznih KLO ter obravnavali razna gospodarska vprašanja. V izpolnjevanju obveznosti pri odkupu živine so v znanem zastanku KLO: v Naselju, Ivanju, Negovi, Zg. Ščavnici, Veliki in drugi. Vsi so zastanki v polnopravni davkov pa imajo odbori: Benediči, Negova, Hrstič, Moča, Grabonč, Zica, Velka in Ivanjeli. Setven plan je po dosedajšnjih podatkih v vsem okraju izpolnjen s 98,23%, gozdni s 109%, plan oddaje živine s 98,23%, gozdni s 109%, krompirja s 62,6%. Skupno je bilo odkupljeno 87% vseh velka in Ivanjeli. Odkupljeno je bilo odkupljenega 65%, vina je bilo kontrahiranega 65%.

RADIO

Dnevni spored za sredo 4. januarja
Poročila ob 6.15, 7.00, 12.30, 15.00, 19.00, 22.00 in 23.30.
6.00-7.00 Veder jutranji spored - 6.30 Jutrnanja tolovčarji - 7.10-8.00 Plesi in baleti - 12.00 Poljski koncert - W. A. Mozart: Jupiterova simfonija v C-duru - 12.40 Laska glasha - 13.00 Oddaja za ljudske odbore: Prepis volivnih imenikov - 13.20 Igra Orkester mariborske radijske postaje P. v. Draga Lorbecka Preuss iz Maribora - 14.00 Igra Veseli kvintet, poleta Zora in Manja - 14.30 Kulturni pregled: O znanstvenovropski napredni književnosti - 14.40 Utrinki iz življenja in dela zamah skladatelj - 15.10-15.30 Francosko skladbe iz 17. stoletja izvaja kitarist Stanko Prek - 18.00 Glasbene oddaje za pionirje: Nekaj o baletu - 18.20 Ljudska univerza: Zgodovinski pogledi nastanka kapitalizma - 18.40 Pesmi Emila Adamiča in Zorka Prolova poje Slovenski simfonični kvintet - 19.15 Glasbena medija - 19.20 Igra tamburšički orkester KUD-a »Frja Lovšički« - V 19. v. Matka Šljakoviča - 19.50 Jezikovni pogovori - 20.00 Samespeve L. M. Skerjavca poje sopranistka Ahlin Čevljar, pri klavirju Marjan Vodopivec - 20.20 Literarna oddaja: Iz nemške sodobne književnosti - 21.00 Poje komorni zbor iz Trsta p. v. Ubaldina Vrabeča - 21.30 Igra ameriškega orkestra Mark Warnow - 21.50 Iz del Ottonina Respighija - 23.55 Zaključne oddaje.

DNEVNE VESTI

Razstava slikarskih del Goinjra Antona Kosa in Franceta Pavlova v Moderni galeriji v Ljubljani bo odprta samo še do vključno 8. januarja 1950, vsak dan od 9. do 19. ure.
Razstava »Ljubljanski barje« v Mestnem muzeju v Ljubljani (Gospodiska 15) je odprta še do 8. t. m.
Zahvala. Uprava Doma igre in dela Zvezare Štore so iskreno zahvalni za nameroščenec Zvezarne, ki so v podčastitvi sponzorirala pokojnega očeta tova ob 600 din. nameroščenec v znanem vponu na grob ob 200 din. za najsiromašnejše spinovno gojence Dida. 75

GLEDALISCE

DRAMA - LJUBLJANA
Sreda, 4. ob 19.30: Shakespeare: »Kralj Lear«. Zaključena predstava za sindikato. Četrtek, 5. ob 20: Calderon: »Dama-škrlat«. II. repriza. Izven.
Sobota, 7. ob 20: Cankar: »Hlapci«. Zaključena predstava za kulturno društvo Etnostni.
Nedelja, 8. ob 14: Cankar: »Hlapci«. Izven. Ob 20: Calderon: »Dama-škrlat«. Izven.
Pri neobičajni predstavi »Kralj Lear« igra Kouta Pavle Kovič, Edvarda Stane Sever, Edmunda Demeter Bitenc, norca Vladimir Skrbincek, Generali Mira Danilova, Kordelijo Anka Levarjova.
Gledališko občinstvo opozarjamo na bližnjo proslavo umetniškega jubileja Izralke Milice Šarčeve, ki se je s svojimi številnimi odlikami in mnogimi vrstili med pomembnejše predstavljavce slovske gledališke umetnosti. Umetnica bo nastopila v vlogi matere Kate v sodobni ameriški drami Arthurja Millerja »Vsi moji sinovi«. Delo je režiral Jozef Tiran. Insceniral pa inž. arh. Holan Štupica.

POZIVAJO SE VSI UPNIKI

da do 10. januarja 1950 predložijo račune za dobavitelj material in storjene usluge. Kasneje izstavljeni računi se ne bodo upoštevali. Gradbeno podjetje »Istra«, Ljubljana Poljanska cesta št. 8.

KUPIMO:

4 klarinete B normalne uglasitve ca. 20. z klavir ali (Böhm sistem).
2 trombi B.
2 bas F.
2 pavli (Tympani).
SKUD »Lize Hoehkrauts delavska rodba, Trbovlje.

OSMRTNICA

Umrli nam je skrhni oče, stari očka in brat ANTON BERNIK, rač. inšpektor v pokoj. Pogreb pokojnega bo v četrtek dne 5. januarja 1950 ob 15. uri iz Zal na pokopališče. - Zaluzje rodbine: inž. Bernik, Prelovec Kolenko in ostalo sorodstvo.

POZIV UPNIKOM!

Ureja uredniški odbor - Odgovorni urednik Dušan Bote - Naslov uredništva: Kopitarjeva 6 - Uprava Kopitarjeva 2 - Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65 - Telefon naročniškega oddelka 36-80 - Telefon oglasnega oddelka 36-85 - Štev. ček računa 601.90601-0

odkupljenega pa le 25%, belih žitaric je bilo odkupljenih 100,15%. Odkup mleka je minimalen in znaša samo 52%. Temu so krivi delno ljudski odbori, ki so se premalo brigali, delno pa tudi podjetje Mleko, ki je lani prepozno poslalo svoje plane krajevnim odborom.
Predsednik KOZ v Zepovcih je prikazal delo tamkajšnje zadrage, ki je povzela plana prašičev za leto 1950 na 1600 prašičev, od katerih bo 858 planov. Plan jesenske setve in obveznih oddaj je zadruga sprejela. V Zepovcih je vključeno v zadrugo 55% vseh kmetov.
V letu 1950 je ostalo neizkoriščenih okrog 5 milijonov din za kapitalno graditev. Zadruga dom gradijo zdaj le v Ragoni in Čerkvenjaku, medtem ko so na drugih gradbiščih gradbena dela v zastoji.
Na izpraznjeno mesto predsednika OLO je bil izvoljen sekretar okrajnega komiteta KPS Peter Kociper, ki je prikazal odbornikom bodoče delo, in kmeta Jurija Klobasa iz Jurija ter Stefana Jauka iz Trta pohvalili kot najboljša v okraju. Nato je skupščina sprejela več sklepov.
H. J.

Elektrifikacija v radgonskem okraju. Poleg prejšnjih 9 transformatorskih postaj je bilo po osvoboditvi zgrajenih 6 novih. Električno omrežje se je razširilo zlasti na vasi Apaske Kotline in okoliške vasi Radgone kot Police, Lumanoš in Mele. Trenutno obsega omrežje 69 km nizkonapetostnega voda, a v načrtu je razširitev za nadaljnih 60 km in zgraditev 9 novih transformatorskih postaj. Za to razširitev vlada povod veliko zanimanje in ponekdo je napeljujejo instalacije in svoja stanovanja. Električarja ustvarja tudi ugoden pogoj za razširitev kapacitete obrtniških in lokalnih obratov ter gospodarskega napredka kmetijsko-ohedovalnih zadrug. Z razširitvijo v omrežje elektrarne na Fali je odpadla odvisnost radgonskega občinskega okraja od sosedne Ayrstrie - R.

Uspešno delo KLO Zgornja Ščavnica. Najvišji kredit v namene komunale delavnosti je OLO Radgona odobrila KLO Zgornja Ščavnica, in sicer 477.000 din. Ta KLO z okrog 950 prebivalci je vsa zadnja leta vzorno izpolnjeval svoje obveze do države in bil v izpolnjevanju administrativnih nalog najboljši v okraju, kar je bila zasluga bivšega tajnika Zupca in predsednika Simčiča. Odbor je pravilno razporejal vse delo na posamezne poročevalce, ki so svoje naloge izpolnjevali s čutom odgovornosti do skupnosti. Vaščani so si ob zadnjih volitvah izbrali zopet prejšnje odbornike in pritegnili več dobrih delovnih ljudi, da je odbor postal po svojem sestavljen sestavu jamstvo, da bo delo v bodoče še uspešnejše. Na prvem rednem sestanku so izbrali za predsednika Zizek Franca, doslej delavnega in poštenega odbornika, in Kerlerja Franca, agrarna sekretarja OF. Novelozvoljeni odbor je takoj sklenil, da bo pospešil zgraditev poljske opekarne in pomagal pri gradnji kaniškega doma. Vdružili poteka ščavnica bo popravil mostove. Na spomlni bil adaptirati krajino in mlino. Navrhil je novo mostovje teletnice ki jo že dolga leta pogreša. Odbor počva tudi vse brzo za popravilo krajevnih cest. Minulo leto je uredil poročno sobo, ki je napljuje urejana v okraju. Z razširitvijo in ustanovitvijo novih lokalnih podjetij si bo ustvaril še močnejše gospodarsko bazo. - R.

LJUTOMER

Tekmovalno v rigolanju

Državno posestvo Jeruzalem je napovedalo tekmovalno v rigolanju zemlje po Sirovančevem načinu vsem drž. pos. in vinogr. zadrugam v Sloveniji. Prinasamo prve rezultate tekmovalca.
Desetina Veličana je prvi dan presegla normo za 53 odst., drugi dan za 69 odst. in tretji dan za 113 odst. Tudi ostala desetina Malek, Litmerk, Ivanjokovi in Corovec so presegale normo od 39-90 odstotkov.
Četrty dan 13 imela desetina Ivanjokovi-Cerovec najboljši rezultat in sicer je presegla normo za 93 odst. Desetina Veličana je dosegla normo le s 126 odstotki.

GORNJA RADGONA

KOZ v žepovih bo redila 1600 prašičev

Na okrajni skupščini v Radgoni, ki je bila 23. decembra, so odborniki pregledali uspehe lani neuspehe posameznih KLO ter obravnavali razna gospodarska vprašanja. V izpolnjevanju obveznosti pri odkupu živine so v znanem zastanku KLO: v Naselju, Ivanju, Negovi, Zg. Ščavnici, Veliki in drugi. Vsi so zastanki v polnopravni davkov pa imajo odbori: Benediči, Negova, Hrstič, Moča, Grabonč, Zica, Velka in Ivanjeli. Setven plan je po dosedajšnjih podatkih v vsem okraju izpolnjen s 98,23%, gozdni s 109%, plan oddaje živine s 98,23%, gozdni s 109%, krompirja s 62,6%. Skupno je bilo odkupljeno 87% vseh velka in Ivanjeli. Odkupljeno je bilo odkupljenega 65%, vina je bilo kontrahiranega 65%.

DRAMA - LJUBLJANA

Sreda, 4. ob 19.30: Shakespeare: »Kralj Lear«. Zaključena predstava za sindikato. Četrtek, 5. ob 20: Calderon: »Dama-škrlat«. II. repriza. Izven.
Sobota, 7. ob 20: Cankar: »Hlapci«. Zaključena predstava za kulturno društvo Etnostni.
Nedelja, 8. ob 14: Cankar: »Hlapci«. Izven. Ob 20: Calderon: »Dama-škrlat«. Izven.
Pri neobičajni predstavi »Kralj Lear« igra Kouta Pavle Kovič, Edvarda Stane Sever, Edmunda Demeter Bitenc, norca Vladimir Skrbincek, Generali Mira Danilova, Kordelijo Anka Levarjova.
Gledališko občinstvo opozarjamo na bližnjo proslavo umetniškega jubileja Izralke Milice Šarčeve, ki se je s svojimi številnimi odlikami in mnogimi vrstili med pomembnejše predstavljavce slovske gledališke umetnosti. Umetnica bo nastopila v vlogi matere Kate v sodobni ameriški drami Arthurja Millerja »Vsi moji sinovi«. Delo je režiral Jozef Tiran. Insceniral pa inž. arh. Holan Štupica.

POZIVAJO SE VSI UPNIKI

da do 10. januarja 1950 predložijo račune za dobavitelj material in storjene usluge. Kasneje izstavljeni računi se ne bodo upoštevali. Gradbeno podjetje »Istra«, Ljubljana Poljanska cesta št. 8.

KUPIMO:

4 klarinete B normalne uglasitve ca. 20. z klavir ali (Böhm sistem).
2 trombi B.
2 bas F.
2 pavli (Tympani).
SKUD »Lize Hoehkrauts delavska rodba, Trbovlje.

OSMRTNICA

Umrli nam je skrhni oče, stari očka in brat ANTON BERNIK, rač. inšpektor v pokoj. Pogreb pokojnega bo v četrtek dne 5. januarja 1950 ob 15. uri iz Zal na pokopališče. - Zaluzje rodbine: inž. Bernik, Prelovec Kolenko in ostalo sorodstvo.

POZIV UPNIKOM!

Ureja uredniški odbor - Odgovorni urednik Dušan Bote - Naslov uredništva: Kopitarjeva 6 - Uprava Kopitarjeva 2 - Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65 - Telefon naročniškega oddelka 36-80 - Telefon oglasnega oddelka 36-85 - Štev. ček računa 601.90601-0